

Заснаваная ў лістападзе 1906. Адноўленая ў траўні 1991. Выдавец: Прыватнае прадпрыемства «Суродзічы». Выходзіць штотыднёва, у чацвярткі 9 771819 161008

Кадафі. І Сямашка

Фотарэпартаж
Юлій Дарашкевіч.

Старонка 8

Вяртанье ў «Восень патрыярха»

Старонкі, на якіх распавядаетца пра маленкага сына патрыярха, выклікаюць асацыяцыі. Піша Валянцін Тарас.

Старонка 9

Мядзьведнікі

Пра забыты брэнд нашага краю
піша Алеся Белы.

Старонка 12

У НУМАРЫ

Сынэкура для Батуры

Кіраўніка Магілёўшчыны забралі ў Менск. **Старонка 3.**

Зъмена ў БДУ

Замест Стражава прыйшоў чалавек Рубінава. **Старонка 3.**

Дзяды адны

Паўтары тысячи чалавек сабраліся ў Курапатах на Дзень памінання продкаў. Яны ішлі туды двума шэсцімі, што так і ня здолелі злучыцца. Толькі кветкі леглі пад адны крыжы, на адны ямы. У абодвух шэсціах ішлі пераважна маладыя людзі. **Старонка 6.**

Усе чакалі яднання

Лідэр КХПБНФ і ПБНФ аднолькава паказалі сібе непрыгожа, ня здолеўшы дамовіцца пра адзінае шэсціце на Дзяды. Піша Барыс Тумар. **Старонка 5.**

Съязнанаўна, чаду!

Кантрэкт метал-гурту Rage з сымфанічным аркестрам быў самы хатні, які толькі можна ўявіць. Піша Павал Касыцкевіч. **Старонка 11.**

«НН» і ARCHE ў Маладечне

9 лістапада (нядзеля) у Маладечне (вул. Чыстая, 26) адбудзецца прэзентация Збору твораў Адама Станкевіча «З Богам да Беларусі» і «літоўскага» нумару ARCHE з удзелам Валера Булгакава, Андрэя Дынька і гісторыка Алеся Пашкевіча.

Пачатак а 16.00.

Амэрыканцы нагледзелі сабе першага чорнага презыдэнта.

Хто б як да Абамы ні ставіўся, гэта новая эра.

Лёс чалавецтва, атамны чамаданчык і рычагі сусьветнай фінансавай систэмы трапілі ў рукі Барака Хусэйна, апошнія расавыя бар'еры ўпалі. 50 гадоў таму, на нашай памяці, чорныя ня мелі поўных правоў. Дай ня толькі яны — яшчэ зусім

нядоўна ў большай частцы съвету палітычных правоў, права кіраваць і вырашыць законы ўласнасці ня мелі таксама жанчыны. На tym самым гістарычным прамежку адбылася і вялікая дэкалянізацыя: мала хто сёняння задумваецца, што ў Беларусі тутэйшых пачалі прызначаць на галоўныя кіраўнічыя пасады толькі 50 гадоў таму, і толькі 17 гадоў таму беларусы пачалі самі выбіраць свае ўрады.

Абама — гэта амэрыканскі вынік усясьветнае перамены спосабаў фармаваныя палітычных эліт і эмансыпацыі расавых меншасціяў. Як абраўшы Абамы адаб'еца на съвєце і на Беларусі? **Старонка 2.**

Барак Абама і новая амэрыканская мара.
Старонка 10.

Дэфіцит валюты нарастае

Таму Нацбанк раіць працаўцаў з рублём.

Айчынныя банкі атрымалі заданне Нацбанку завезці ў краіну наяўныя доляры ЗША, каб задаволіць попыт на ўнутраным рынку, паведаміла газета «Беларусы и рыноч». А пакуль попыт на валюту як з боку суб'ектаў гаспадарання, так і з боку насельніцтва, задавальняецца за кошт золатавалютнага рэзерву (ЗВР). Паводле старшыні Нацбанку Пятра Пракаповіча, складанасці на валютным рынку

ўзынкі ад того, што замежныя пакупнікі пачалі затрымлівацца з разлікам з беларускім вытворцамі. Зь ягоных словаў, папоўніць рэзэрвы дапоможа расейскі крэдыт. Дый МВФ дапамогу паабяцяў. Акрамя таго, папоўніць рэзэрвы плянунецца за кошт продажу контрольных пакетаў «Белпрамбудбанку» і «Белінвестбанку».

Што датычыць шараговых грамадзян, то ім старшыня Нацбанку на раіць съязнанаўца набываць валюту. «Лепей працаўца зь беларускім рублём», — аптымістычна заяўві галоў-

ны банкір.

Пракаповіч супакоіў — прагнозы пра курс нацыянальнай валюты да даляры ЗША на зъменяцца, на канец гэтага году ён будзе знаходзіцца ў дыяпазоне 2100—2200 рублёў за \$.

Тым часам у сталіцы ходзяць чуткі, што ўрад рыхтуе разавую дэвалюцию беларускага рубля на 50%.

Каб запабегчы паніцы сяродукладчыкаў, А.Лукашэнка дзіркітам гарантаваў вяртанне ўнёскай насельніцтва ва ўсіх банках.

Аднак усе піяр-крокі Пракаповіча і ягонага штаба пакуль не даюць эффекту.

Гэтак, 4 лістапада на Беларускай валютна-фондавай біржы попыт на доляры склаў 71 млн 234 тыс., прапанава — 6 млн 343 тыс. Гэта значыць, на такую суму за адзін дзень зъменіўся рэзэрвы Нацбанку. Пры такім тэмпе іх хопіць ад сілы на некалькі месяцаў...

Сямён Печанко

Мядзьведзеў бярэ ўладу

Ён павялічвае прэзыдэнцкі тэрмін да шасці гадоў і робіць іншыя дробныя папраўкі, якія зъмяняюць баланс сілаў у Pacei.

Пра гэта было нечакана заяўлена ім падчас пасланнія Фэдэральному сходу. Характэрна, што Мядзьведзеў аднёс дату свайго дакладу на 5 лістапада, калі ўвесь съвет сочыць за Амэрыкай, а не Москвой.

Таксама падчас выступу Мядзьведзеў назначыў, што Расея разьмесьціць «Іскандэры» пад Калінінградам у адказ на разьмігчэнне систэмы ПРА ў Польшчы і Чэхіі (пра Беларусь як пляцдарм не было сказана ні слова).

Прамова Мядзьведзея доўжылася 85 хвілін і 58 разоў перарывалася аплядышынгамі, палічылі расейскія журналісты. Прычым Путін запліскав першы, калі пайшла гаворка пра ўзмацненне кантролю Думы над урадам, а Міронав — аб новым прынцыпіе фармаваныя верхнія палаты парлямента, про цілегчылі таму, якія пропаноўваюцца Міронавым самім. Ни бачна было, ці ўдзельнічалі ў аванцы Жырыноўскі і Зюганав, лідэр расейскай псеўдаапазыцыі, калі Мядзьведзеў пропанаваў унесыці зъмены ў Закон аб партыях, якія б аблікоўвалі колькасць тэрмінаў, якія могуць сядзець на чале сваіх партый іх лідэры.

МВ

Лукашэнка і Абама

Афіцыйны Менск можа выкарыстаць эфект навіны і перамены ў Вашынгтоне для практычных кроакў па нармалізацыі адносінаў з ЗША.

Працяг са старонкі I.

Усясьветная эканоміка ўвайшла ў трывожны перыяд крыйзісу, сілу і працягласць якога пакуль німа як прадказаць.

Калі наяўныя фінансавыя падстрахоўкі вытрымаюць, гэта будзе дэпрэсія, супастаўная з 1970-і. Калі рэзэрваў акажацца замала, каб кампенсаваць пераборы глябальнага капіталізму, то можа аказацца, што съвет стаць на парозе поўнага пераўладкавання ўсясьветнай гаспадаркі і нават палітычнай систэмы. Вялікае падзеньне вытворчасці здольнае выклікаць беспрацоўе, драмы, галадаморы, крах старых багатыроў і спробы ўратавання працы перадзел рэсурсаў — як то было ў 30-я гады мінулага стагоддзя. Як дасць рады Абама? Многі ўжо ціпер прымяроўца на яго касыцю вялікага Рувэльта. З Абамам звязаюць надзею на аздараўленне эканамічных мханізмаў. Сам ён абяцаў таксама сапраўдную энэргетычную рэвалюцыю — каб Амерыка развіла ўнутраныя крыніцы энергіі, перастала імпартаваць нафту, рэзка скараціла энэргаёмістасць ВУП. Аднак ключавую задачу вынаходжання альтэрнатывы вуглевадародам наўрад ці ўласца вырашыць у валивым парадку.

Ад Абамы чакаюць таксама новае ідэалёгіі для заходняга съвету, абноўленага духу Захаду, духу прагрэсу на грунце свабоды і адказнасці індыўда. Асабістая прывабнасць маладога чыкага і ягоны бліскучы інтэлект дазваліаць парадунаныі з Кенэздзі.

Амбітны прэзыдэнт ЗША будзе ў любым разе кіравацца нацыянальнымі інтэрэсамі сваёй супердзяржавы, і трэба думачь, у чым яны супадаюць з беларускімі.

Калі Абама зрэалізуе сваю энэргетычную праграму, гэта прысьпешыць вызваленію Беларусі.

Калі Абама надасць Захаду новы дух, гэта прысьпешыць вызваленію Беларусі. Калі ж яму на ўласца выкананецца свае перадвыбарчы абя заняны, гэта зацігне наша вызваленіе.

Пэўныя павароты палітыкі найбліжэйшых месяцаў можна прадказаць з вялікай долей імавернасці.

Ведаючы Лукашэнку, можна прагнаваць, што ён па стараеца максимальна выкарыстаць эфект Абамы — эфект навіны і перамены, нават калі ні сутнаснай навіны, ні перамены ў замежнай палітыцы Вашынгтону ня будзе.

Лукашэнка можа выкарыстаць the change we can believe in для практычных кроакў па нармалізацыі адносінаў. Будучь адмененныя санкцыі з боку ЗША. Адбылося ж тое ў адносінах з Эўропай, а чаму б ня з Новай Амерыкай? Урэшце, ніхто не адмяняў старога прынцыпу крэйзіснай геапалітыкі: сусед твойго суседа — твой сябар.

Нармалізацыя адносінаў на проста ўпісваецца ў тактыку лукашэнкаўцаў на гэтым этапе, яна яшчэ і супадае з перадвыбарнымі абя занянымі Абамы,

які настойліва даказаў патрэбу перамоваў і пераканаўніцтва дыктатараў. Лукашэнка, здаецца, будзе не адзін такі ў чарзе: сам ганарысты Чавэс працягнуў Абаму руку. Што вы хочаце: эканамісты падлічылі, што бюджет Рэспублікі выконваеца без сэквэстраў пры цене на нафту 70 даляраў за барэль, Беларусі — пры 82-х, а Венесуэле трэба аж 90. Сёняння ж цена панізілася да 65—70, і куды дзянецца пыха дыктатараў. З свайго боку, і Амерыка сёняння вымушана дзеянічаць інакі.

Барыс Тумар

Эўракамісія вядзе перамовы з Беларусью

Ня ставячы канкрэтных умоваў.

У найбліжэйшыя паўгоду Эўракамісія мае намер падтрымліваць пастаянны дыялог з уладамі Беларусі. Пра гэта заявіў намеснік генеральнага дырэктара па замежных сувязях Эўракамісіі Х'юго Мінгарэлі (на фота) 5 лістапада на сустэречы з віцэ-прем'ерам Андрэем Кабяковым.

«Мы маем намер абміркоўваць пытаныні раззвіцця систэмы наўрадавых арганізацый, удасканалення выбарчага заканадаўства, заканадаўства ў галіне аховы працы», — цытуе эўрапейскага чыноўnika прэс-служба ўраду.

«У нас сур'ёзныя палітычныя намеры раззвіваць адносіны, каб Беларусь магла стаць паўнавартасным удзельнікам эўрапейскай палітыкі суседства, у межах якой мы маглі бы раззвіваць нашы гандлёва-еканамічныя ўзаемадносіны», — сказаў Х.Мінгарэлі. «Мы маглі бы таксама зрабіць заходы па палігэнерычніні перамяшчэння людзей цераз мяжу».

Ён паведаміў, што Эўракамісія ініцыюе пачатак супрацоўніцтва з Беларусью ў трох новых сферах: рэгуляваньне якасці прадукцыі і стандартызацыі, узаемадзеянне

У райвыканкамы разасланы загад аб арганізацыі ў кожным раёне канцэртаў Жанэт, паведамляе «Комсомольская правда» в Беларусі».

Падстава — маўляў, у межах «спартова-культурнай акцыі ў рамках Году здароўя пад дэвізам «За здаровую сям'ю!».

«Загадваем: правесыці з 9 кастрычніка да 14 снежня 2008 году спартова-культурную акцыю ў рамках Году здароўя пад дэвізам «За здаровую сям'ю!» (далей — акцыя) з удзелам сцяявачкі Жанэт у гарадах і раёнах Берасцейскай, Віцебскай і Менскай абласцей», — пішацца ў дакумэнце.

Пры гэтым канцэрты будуть платнымі. У такіх выпадках — указа зверху, платныя канцэрты — прадпрыемствы абавязаваюць выкупіць квіткі на канцэрты.

Варта адзначыць, што ў сталіцы ўжо даўнавата цыркулююць чуткі пра небясьпечныя сувязі з гэтай сцяявачкай.

МБ

финансовых служб, сельскагаспадарчая і прадуктовая бяспека.

У адказ віцэ-прем'ер Андрэй Кабякоў заявіў, што «беларускі бок усведамляе неабходнасць працягнуць працы над гэтым званымі хатнімі заданнямі, акрэсленымі ў дыялогу з ЭС». «Беларусь — падкрэсліў ён — зацікаўлена ў паўнавартасным і прагматычным супрацоўніцтве з ЭС з упорам на эканамічны складнік».

Дэлегацыя Эўракамісіі перабываля з працоўным візитам у Менску 3—5 лістапада. Яна сустэрлеса з прадстаўнікамі Адміністрацыі прэзыдэнта, ураду, МЗС, а таксама зь лідэрамі Аб'яднаных демакратычных сіл Беларусь.

Марына Носава, БелаПАН

Што б гэта значыла?

СЪЦІСЛА

Эўрасаюз не прызнае незалежнасці Паўднёвой Асепці і Абхазіі

Эўрасаюз лічыць непрымальны палітыку з пазыцыі сілы з боку Рәсей ў дачыненіні Грузіі, пра гэта заявіў Вярховы прадстаўнік ЭС Хаўер Салана.

Прызнаныя незалежнасці Паўднёвой Асепты і Абхазіі ня будзе, гэта дакладна, — сказаў ён. Пры гэтым ён выказаўся за допуск назіральнікаў ЭС у Паўднёвую Асепты і Абхазію.

Рашэнне пра «экстэрмізм» «Свабоды» адпраўлена на перагляд

Гарадзенскі абласны суд скасаваў рашэнне Іўеўскага раённага суду адносна № 127 незарэгістраванай газеты «Свабода». Паводле заявы, што паступіла з Гарадзенскай абласной управы КДБ, суд у Іўі 9 верасьня прызнаў, што шэраг публікаций газеты маюць экстэрмісткі характар.

Памяці расстрэляных

КХП БНФ атрымала дазвол гарвыканкаму на правядзенне 9 лістапада яшчэ аднаго шэсцяці і мітынгу на месцы зынішчэння ахвяраў сталінізму ў Лошыцы. Збор заплянаваны на 11.00 калі Палацу культуры камвольнага камбінату. Пачатак шэсцяці а 12.00. Удзельнікі акцыі пройдуць па вул. Маякоўскага да Лошыцкага яру да памятнага крыжа ў Лошыцы, дзе адбудзеца мітынг, прысьвячаны ахвярам сталінскіх рэпрэсій.

Пяціразовы!

У пятніцу, пасля выйгрышу ў жодзінскага «Тарпэда», барысаўскі БАТЭ пяты раз у гісторыі і трэці год запар заваяваў залатыя мэдалі першынства Беларусі. Цяпер да эмблемы клубу дамалююць зорачку. Добры настрой БАТЭ перад матчамі Лігі чэмпіёнаў забясьпечаны.

СПОРТ

Нешчаслівы канец кар'еры Бэтыні

Славуты італьянскі велагоншчык Падала Бэтыні (на фота), алімпійскі чэмпіён Атэнаў (2004) і двухразовы чэмпіён съвету ўпакі і атрымаў сур'ёзную траўму. Гэта здарылася падчас першага дня шасцідзённага спаборніцтва ў Міляне, паведамляе РАР.

Перад самым фінішам у велагонцы на трэку Бэтыні сутыкнуўся з украінцам Яраславам Паповічам, які паваліўся падчас. Италиец на вялікай хуткасці бразнуўся на падлогу і ударыўся гала-

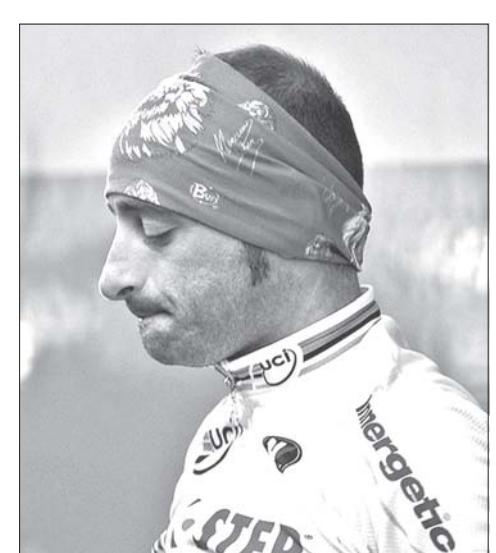
вой аб бар'ер так, што шалом разъляцеўся на кавалкі.

Бэтыні нават не спрабаваў падняцца, яму паставілі шыну, вынеслі з трэку на насялках і адвезлі ў шпіталь.

Там стала вядома, што 34-гадовы Бэтыні атрымаў гэтае страсенне мозгу, што ня памятае самога здравення.

Гэтыя спаборніцтвы меліся стаць апошнімі ў ягонай кар'еры.

АК

люстра дзён

Сынэкура для Батуры

Кіраўнік Магілёўшчыны стаў съпікерам савету рэспублікі.

Верхнюю палату беларускага парламэнту таксама ўзначаліў былы старшыня аблыванкаму. Съпікерам савету рэспублікі стаў кіраўнік Магілёўшчыны Барыс Батура. Нагадаем, на пярэдадні старшынём палаты прадстаўнікоў абраны «губэрнатар» Віцебскай вобласці Уладзімер Андрайчанка.

У савет рэспублікі гэтага склікання Барыс Батура трапіў па «квоце Лукашэнкі». Прызначэнне адбылося толькі пару тыдняў таму. Зрэшты, яшчэ на пярэдадні многія шанталіся, што менавіта Батура зойме пасаду съпікера і пакіне сваю пасаду ў Магілёве. Ад якой ён даўно праціўся вызваліца, бо хварэ.

Дарэчы, на пасаду «губэрнатара» Магілёўшчыны сватаюць Уладзімера Канаплёва, які апошнім часам застаўся не пры справах. Другім прэтэндэнтам называюць віцэ-прем'ера Івана Бамбізу.

У свой час, калі Батуру прызначалі кіраўніком Магілёўшчыны, вобласць апынулася ў эканамічнай яме. Аднак за гады кіравання Батуры крыйзіс атрымалася пераадолець. Вобласць мае някепскія паказынікі ў галіне гаспадаркі, адна зь першых у краіне па ўцягванні замежных інвестыцый, найперш рэссійскіх, прыватизацыі. Увогуле, Батура мае добрыя контакты з рэссійскімі бізнесменамі. Яму таксама атрымліваеца лабіраваць магілёўскую тавары на рынку суседніх краін.

Многія адзначаюць інтэлігентнасць Батуры. За час яго нахождання на пасадзе стар-

шыні аблыванкаму аблічча Магілёва змянілася ў лепшы бок.

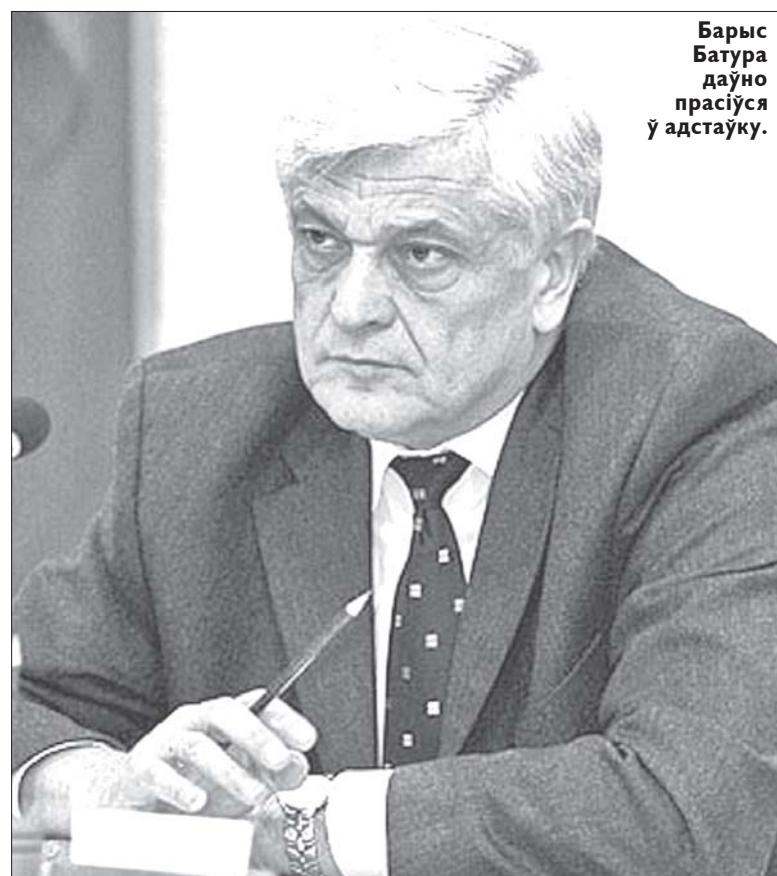
З адмоўных рысаў новага съпікера адзначаюць умешваньне ў справу сваіх падначаленых, часам душыць «нізавую» ініцыятыву.

Кажуць, што ў адстаўку Батура прасіўся яшчэ ў 2006 годзе, але Лукашэнка ўтварыў яго пакіраваць вобласцю яшчэ два гады. Сам Батура туго сціхуціў наступным чынам: «Я нічога не пляную. У нас прэзыдэнт усё плянуе...».

Мабысь, і цяпер для Батуры «заплянавалі» на самую пыльную і адначасову пачасную пасаду съпікера верхняй палаты.

Віцэ-съпікерам савету рэспублікі абраны намеснік кіраўніка Адміністрацыі прэзыдэнта Анатоль Рубінаў, чалавек сталінскіх поглядаў.

Зъміцер Панкавец

Барыс
Батура
даўно
прасіўся
ў адстаўку.

Зьмена ў БДУ

Замест Стражава прыйшоў чалавек Рубінава.

У пятніцу Лукашэнка правёў некалькі кадравых перастановак. У прыватнасці, рэктарам БДУ прызначаны Сяргей Абламейка (ня блытаць з журнالістам радыё «Свабода»), які раней займаў пасаду генэральнага дырэктара Інстытуту праблем інфарматыкі Акадэміі науак.

Васіль Стражава займаў пасаду рэктара БДУ ад лістапада 2003 году, зъмініўшы на ёй Аляксандра Казуліна. Стражава быў першым лукашэнкаўскім міністрам адукацыі, адпрацаваўшы на пасадзе 7 гадоў. Стражава меў съмеласць выступіць супраць школьнай рэформы. Разам з тым, выключчынне з ВНУ студэнтаў за іх палітычную дзеянасць за часамі рэктарства Стражава не спыніліся.

Прадстаўленне новага рэктара. В.Стражава (злева), А.Радзко і С.Абламейка.

У ваенкаматах масава пабіраюць адбіткі пальцаў

З ваенкаматаў прыходзяць позвы з просьбай зьявіцца для ўдакладнення звестак для вайсковага ўліку. Але на месцы замест таго прапану-

еца здаць адбіткі пальцаў. Калі ў Менску гэта робіцца ў саміх ваенкаматах, то ў разг҃ёнах людзей перавозяць у міліцыю і там бяруць

адбіткі, дый сыліну, як у падзраваных у крымінальным злачынстве.

Спасылаючы пры гэтым на закон, згодна зь якім кожны грамадзянін можа прыйсці і здаць адбіткі пальцаў для базы звестак МУС. Але закон патрабуе, каб гэта адбывалася толькі добраахвотна.

МВ

зъездзе ж будзе аблевшчана прозвішча. Пакуль магу называць прозвішчы сустаршыні БХД Георгія Дзмітрука з Кобрына, Вітала Рымашвўскага».

Сам Павал Севярынец з прычыны ўзросту ня зможа ўдзельнічаць у прэзыдэнцкіх выбарах. У 2011 годзе яму яшчэ ня будзе 35 гадоў.

Зъміцер Панкавец

Вольга Мянцюк асуджаная на 2 гады ўмоўна

На 2 гады ўмоўна асуджаная Вольга Мянцюк. Такое раашчынне прыняў суд Менскага раённага суда Заслаўя. Вольга Мянцюк была прызнаная вінаватай у перадачы кіраваныя аўтамабілем асобе, якая была ў нецвяроўным стане, — свайму мужу Раману Мянцоку, асуджаному днімі да 5 гадоў пазбаўлення волі.

Валдас Адамкусу — 82 гады

3 лістапада 82-і дзень нараджэння аздначаўшы прэзыдэнт Літвы Валдас Адамкус. Ён нарадзіўся ў 1926 годзе ў Каўнасе. У 1944 г. эміграваў з Літвы і амаль паўстагодзьдзя праўжыў у ЗША. Адамкус вярнуўся,

на радзіму ў студзені 1992 году. У 1998 годзе быў упершыню абраны прэзыдэнтам Літвы.

У Менску падаражэў праезд у маршрутках

Праезд у маршрутках у беларускай сталіцы падаражэў 1 лістапада на 20%. Калі раней, напрыклад, праезд у маршрутным таксі каштаваў 1500 рублёў, цяпер прыйдзеца плаціць 1800 рублёў. Да канца году павінен падаражэць на 15—20% праезд і ў грамадzkім транспарце.

Польшча зынікае кошт нацыянальных візаў для беларусаў

Міністэрства замежных справаў Польшчы прыняла 30 каstryчніка пастанову, згодна зь якой кошт

афармлення нацыянальнай візы (ня блытаць з шэнгенскай, аформленай у польскім пасольстве) будзе каштаваць 20 зёра замест ранейшых 35 зёраў. Раашчынне ўступае ў силу ўжо з 1 лістапада. Зыніжэнне кошту візаў тлумачыцца матэрыяльнымі станамі беларусаў і вынікаючымі адсюль цяжкасцямі ў аплате візы.

Прысуд Зэльцэру нязменны

Вярхоўны суд Беларусі пакінуў без зъмянення прысуд грамадзяніну ЗША Эмануілу Зэльцэру. Касацыйная скарга, разгледжаная 31 каstryчніка, не задаволена.

ЗП, АГ, радыё «Свабода», БелАПАН

Толькі купляй

Продажы новых аўто падаюць. І цана на іх.

У ЗША продажы аўто ў каstryчніку ўпала да рэкордна нізкага ўзроўню за апошнія 25 гадоў, а ў Японіі — за 40. General Motors Corp скараціў продажы на 45% і канца гэтаму не відно. Продажы Toyota Motor Co скараціліся на 29%, Honda Motor Co — на 25%. З гэткімі проблемамі сутыкнуліся ёўрапейцы. У Гішпаніі — на 40%, у Італіі — на 19%. Аўто набывалі ў крэдыт, а з фінансавым крызісам банкі спынілі аўтакрэдытаванье або замолвіваюць заніжесція працэнты. Тое самае адбылося і ў Беларусі, дарэчы. Вытворцы заніжаюць цэнзы, каб прадаваць хоць нешта. У Польшчы цана на новыя самаходы ўпала ўжо на 5—10%. Заводы спыняюцца. Тым самым зьніжаеца попыт на метал, корд, гуму.

Падзеньне цэнаў на новыя аўто мусіць таксама выклікаць зьніжэньне кошту патрыманага аўтапарку.

Рэбрэндывнг «БеСТу»

У Менску зьявіліся белборды з лягатыпамі ў выглядзе белых смайлікаў на чырвоны тле і паведамленнемі «Жыцьцё толькі пачынаецца». На іх дробнымі літарамі напісаны: ЗАТ «Беларуская сетка тэлекамунікацыя» (БеСТ). Прэс-служба Turkcell пацвердзіла намер выкарыстоўваць брэнд life:) і ў Беларусі, аднак афіцыйных заяўў на гэты конт-

пакуль не было.

«Палімір» далучаецца да «Нафтана»

Акцыянэры далі згоду на далучэнне ААТ «Палімір» да ААТ «Нафтан». Гэта робіцца ў рамках падрыхтоўкі да прыватызацыі заводаў.

Добра там, дзе нас няма

У Эўрасаюзе цягам апошніяга году найбольшы спад

Фінансавы крызіс паставіў на мяжу банкрутства расейскія дэвэлапэрскія кампаніі, якія будавалі жытло на крэдытныя рэсурсы. У выніку беларусы масава вяртаюцца з расейскіх заробкоў у Беларусь. Эксперыты не выключаюць, што і ў Беларусі цэнзы на нерухомасць і будапаслугі пойдуть уніз.

За расейскую нафту — расейскім рублём

Кіраўніцтва Мазырскага НПЗ не выключае частковага пераходу на аплату сырэвіны ў расейскіх рублях. «З такой прапановай да нас з'явірнулася некаторая расейская нафтавая кампанія», — паведаміў прадстаўнік Мазырскага НПЗ агенцтву ПРАЙМ-ТАСС. Ён не пракаментаваў, наколькі выгадныя такія прапановы для прадпрыемства. Пры гэтым прадстаўнік адміністрацыі НПЗ адзначыў, што на сёняні завод аплачувае пастаўкі расейскай нафты ў эўру. «Паколькі ў апошні час цана падала, то заводу давялося авансам пераплачваць. Праз месяц лішнія гроши нам вярталі, але на ўмовах нестабільнага курсу страты заводу складалі каля 5 млн эўра», — распавёў ён. Са словаў супрацоўніка адміністрацыі, для пакупніка нафты выгадней было б аплачуваць пастаўкі сырэвіны па факту куплі, а не авансам, але такія прапановы Мазырскага НПЗ не прымоўшы.

Нагадаем, што ў верасні «Газпром» прапанаваў спажыўцам у суседніх краінах перайсці ў 2009 годзе на разлікі ў расейскіх рублях.

Такая палітыка расейскага кіраўніцтва. Яны хочаць зрабіць рубель рэгіональнай валютай. І ня маючы чым той рубель падмацаваць, акрамя энэрганосбітаў, думаюць навязаць спажыўцам, каб тэя плацілі рублямі. Хоць у выпадку дэвалвізаціі расейскага рубля гэта можа ўдарыць па самой Pacei.

Новае жыцьцё сталічных лецишчаў

На сталічным рынку нерухомасці вымалеваўся новы сэмант — людзі прыстасоўваюць пад сталае жыльё свае лецишчы. Якія цэнзы на жылія дачы? Зъякімі проблемамі сутыкаюцца людзі?

Новая мода сярод сталічных жыхароў — пераабстаўляць свае лецишчы ў больш грунтоўнае жыльё. Такое — каб і зімой ня страшна было. Робіцца гэта з розных прычынай: адны — баражайшыя, — імкнущыца за горад, дзе вальнейшае і чысьцейшае паветра, а ў кагосяці з грашым сціплі, ды дзеямі няма як на ўласную кватэру ўзвішча, то едуць за горад дажываць век. Нехта ж багаць на хоча зарабіць, здаючы сваю менскую кватэру.

Лецишчы пад Менскам — адзін з самых ласкіх кавалкаў. І ў Дамашанах, і ў Крыжоўцы ўжо стаяць цэльныя вуліцы паўнавартасных дамкоў з каналізацыяй, зручнасцямі і сучаснымі аципляльнымі систэмамі. На адной вуліцы можна сустрэць і трохпавярховы катэдж, які лічыцца лецишчам, і сціплую хатку, за-

бульдозэра, які пракапае траншэю на вашу вуліцу. Можна зэканоміць, дакапаўшы рэшту шляху ад асноўнай траншэі да вашага дамка. Тое самае датычыць і водаправоду. Гэту працу маюць права

выконваць толькі адпаведныя службы. Лепш даверыцца прафэсіяналам і ў выпадку з водазабесьпячэннем, бо са-

мастойнае вырашэнне пытання пагражае самым рознымі непрыемнасцямі — ад парыўаў замірзання вашай трубы да вялікага штрафу. Варта, аднак, мец цярпеньне, бо гэта працэдура патрабуе некалькіх паходаў у адпаведныя інстанцыі — мясцовы ЖКГ, практикую арганізацыю, у санстанцыю. Спаг

рэбіцца таксама тапаграфічны здымак вашага участка. Калі вада ўжо падведзеная да вашага надзелу, то можна скарыстацца паслугамі шматлікіх фірмаў, што пазаклівалі платы на лецишчах рэкламкамі кшталту «Хутка і танна правядзём зручнасць ў ваш дом». Тэлебануем па адным з пазначаных на паперы тэлефонам.

Паслуга каштует \$500-600. Усё залежыць ад того, на якой адлегласці ад выхаду трубы знаходзіцца дам, якога дъямятру будзе трубаправод. Улічваецца таксама грунт на участку — яго сярэдняя вільготнасць, наяўнасць іншых трубаправодаў, кабэлі, каранёў дрэваў (каля лецишча месціцца ў лесе).

Праца звычайна каштует ад 50 да 100% ад кошту матэрыялаў.

Дарэчы, усё часцей дачнікі ня садзіць градаў, а проста разъбіваюць вакол хаткі газон, ставяць барбэкю ці наўват аbstалёўваюць невялікую пляцоўку для валейболу. Новы час — новыя патрабы.

Наступная інфармація для тых, хто толькі збіраецца наўбыць свой летні дамок. Цана на лецишча залежыць ад некалькіх чыннікаў: адлегласці ад гораду, наяўнасці або адсутнасці паблізу чыгункі ці аўтатрасы, наяўнасці або адсутнасці камунікацыі — вода- і газаправоду, электрычнасці, памеру участку. Калі на сваім будучым лецишчы вы збіраецеся зімаваць, то важным будзе тое, ці застаецца з вамі побач яшчэ хтосьці на зімоўку.

Пэрспектывы падвядзены.

на газаправоду няхай сабе і праз 2—3 гады робіць кусы-тайвай цану наўнат на шчытавы халодны барак. Характэрны прыклад. Новы дамок у малым садовым таварыстве з падведзенымі камунікацыямі. Цалкам прыстасаваны да жыцця ў любы сэзон. Знаходзіцца на адлегласці ў 20 кіляметраў ад сталіцы, за 3 км ад чыгуначнай станцыі, за 2 — ад аўтатрасы, за кіляметр ад бліжэйшай вёскі з крамай. Каштует \$20 тысячай — амаль гэтулькі колькі ўсіх чытавы недабудаваны дамок з сэзоннай вадой у вёсцы Зялёнае, што на маладзечанскім накірунку. Гэта, дарэчы, самы дарагі накірунак, калі падзяляць лецишчы па кірунках руху электрацягнікоў.

Як не паходае перспектыва пасяліцца за пару дзясяткай

камэ ад Менску, можна адзінкаць летні дамок на ўчастку памерам у 5—7 сотак за якую тысячу даляраў. На зэканомленыя гроши дамок можна зрабіць «зімаўстойлівым». Адным з самых папулярных аўтамабільных наўкірункаў з'яўляецца Рацяўскі.

Варта адзначыць, што апошнія месяцы на рынку дачаў працанова перавышае попыт. Гэта звязана з падвесцем фінансавага крызісу, так і з ростам прапановы недабудаваных дамоў; паводле дэкрэту Лукашэнкі уласнікі даўно атрымалі сялібаў мусіць давесці будоўлі да канца да 2009 году, іначай ім пагрожае канфіскацыя.

Сямён
Печанко

Цана прапановы

Зацэнкі, з выгодамі і аципленнем	\$100—160 тыс.
Крыжоўка, з выгодамі і аципленнем	\$15—100 тыс.
Дамашаны, з выгодамі і аципленнем ад	\$30 тыс.
Пralескі, з выгодамі і аципленнем ад	\$15 тыс.
Крыжоўка, без выгодаў і ациплення	\$10—25 тыс.
Дамашаны, без выгодаў і ациплення ад	\$5 тыс.
Пralескі, без выгодаў і ациплення ад	\$0,5 тыс.
Колосава, без выгодаў і ациплення	\$1—25 тыс.
Баяры, без выгодаў і ациплення	\$0,5—12 тыс.

камэнтары

Улада калі і згуляе з Эўропай у карты, дык толькі на грошы

Піша Аляксандар
Класкоўскі.

Апазыцыя радуецца: маўляў, Эўропа ўзяла на ўзбраенне напыня патрабаваныні да рэжыму, ды яшчэ і сваё далучыла: мараторый на палітычныя. Гаворка ідзе пра той варыянт «дарожнае карты», што прывезла на перамовы ў Менск дэлегацыя Эўракамісіі на чале з Х'юго Мінгарэлі. Праўда, сам ён прадбачліва маўчыць, а ролю споўсеменна выконвае пераважна Анатоль Лібядзька.

Палітоляг Валер Карбалевіч сказаў мене: «Цяжка ўяўіць, што беларускія кіраўніцтва пойдзе на саступкі. Хіба што на касмтычныя». Зь іншага боку, кажа ён, цяжка ўяўіць і тое, што Эўрасаюз цераз пяць месяцаў адновіць візвавы санкцыі.

На думку эксперта, улады могуць, напрыклад, прытэрмазіць ці фармальна зымакчыць новы закон аб СМІ. Незалежную прэсу спраўдна

душылі і пры старым законе.

Дадамо: могуць фармальна скарэктаваць і Выбарчы кодэкс. Напрыклад, зробіць чатыры дні датэрміновага галасавання замест пяці. Для завуяліванай прымусоўкі ўсе адно застанецца багата часу. А між тым — саступка. Нагадаю, у пакете апазыцыйных прапаноў — змена выбарчага заканадаўства, зымакчыльне мэдыйнай палітыкі, умоў дзейнасці партый ды трэцяга сектара, скасаванье «палітычных» артыкулаў Крымінальнага кодэкса.

Зрэшты, мараторый на палітычныя — акурат рэалістычная ўмова. Не аваязкова паяць тэрміны. Ва ўладаў багаты арэнал здуншэння палітычнае альтэрнатывы праз тактыку дробнага фолу: штрафы, падатковыя дэкларацыі, адміністрацыйныя забароны і г.д. Карацей, падаў дэмакратызациі чакаць не выпадае, але нейкія крыхі дзелямагчымасці захаваць твар Эўропа мае планец атрымаць.

«Калі ня здарыцца нечага бруталнага кітапту новых палітычных пасадак, то рэжым прыпыненія санкцый могуць, напрыклад, прыягнуць яшчэ на паўгоду, потым япчэ», — мяркую Валер Карбалевіч.

Неафіцыйная размовы з дыпламатамі-заходнікамі сапраўды пакідаюць уражаныне, што ў іхных сталіцах наважаныя пад любой маркай падтрымліваць кволы працэс нармалізацыі стасункаў з «апошнім дыктатурай».

І на гэты працэс будуть упышываць, магчыма, ія столькі пункты «дарожнае мапы», колкі геапалітычныя ды фінансава-еканамічныя чыннікі. І найперш — расейскі. Ці дацісне Москва Лукашэнку ў пытаннях прызнання Абхазіі з Паўднёвай Асэтыяй, адзінай систэмы СПА, агульнае валюты? Як адаб'еца на эканамічнай палітыцы беларускага кіраўніцтва фінансавы крызіс? Наколькі падштурхнё да рынковых

пераўтварэнняў, прыватызацыі — іначай кажучы, наколькі шырокі пойдзе сюды заходні капітал?

Карацей, будзе дамінаваць прыкры дыярамантыкаў дэмакратычнай ідэі палітычнай прагматызму. Ці мо гэта рэалізм прынцыпу «кропля камень точыць» ва ўмовах, калі няма вагароў, каб той валун перакуліц?

Добра ўжо тое, што апазыцыя агрэгатыўна сфермульяваць свае прапановы і дэ-факта ўклінавалася, наколькі магчыма, у дыялогі Захаду з рэжымам, мяркую палітолягі Юры Чавусаў. Яе місія — кансультаваць замежнікаў (хаты тут ёсьць небяспека, што тытульныя апазыцыянёры будуть пытніць коўдру на сябе) ды кантроліраваць датрыманьне арыенцірау тае «дарожнае карты».

Сытуацыя, калі палітычных апанэнтаў ня б'юць дручкамі ды ня кідаюць за краты, — гэта дыя нашых рэаліяў, кладучы руку на сэрца, ужо нямала. Чым яно так далей, тым слабейшыя абцугі

страху.

А тым часам будзе спаквалаць эканамічны крот. Краіне наканавана мяніцца, хай сабе і не паводле любых рамантыкам (ці максымалістам) схемаў скіданьня дыктатураў.

Як ні цынічна, але Эўропа здольная ангажаваць беларускую кіроўную клясу толькі праз яе скurnы інтэрэс.

Патрабаваны Захаду тутэйшая вярхоўка разумее хіба што ў адной плоскасці: а што мы з гэтага паймеем? Так што «дарожная карта» мусіць вымярацца на толькі ў сэнсе высокіх дэмакратычных каштоўнасцяў, але і ў дыялях ды эўра. Інчай сяму, у рублях ды кубаметрах газу, на кіне Крэмль.

Карацей, калі Менск і сядзе гуляць з Эўропай у нейкія карты, дык выключна на грошы. Іншай рэч, што ў любой гульні ёсьць момант непрадказальнасці. І айчынная грамада таксама здольная ўпітываць на гэты сюжэт. Так што адкінем змрочны фаталізм.

PS. Пакуль пісаўся гэты пост, віфр-прэм'ер Кабякоў заявіў на перамовах з Мінгарэлі, што Менск запікаўлены ў «паўнавартаснай ды працяглай супрацьцы з Эўрасаюзам з упорам на эканамічны складнік». Карацей, гуляйма на грошы!

Усе чакалі яднаньня

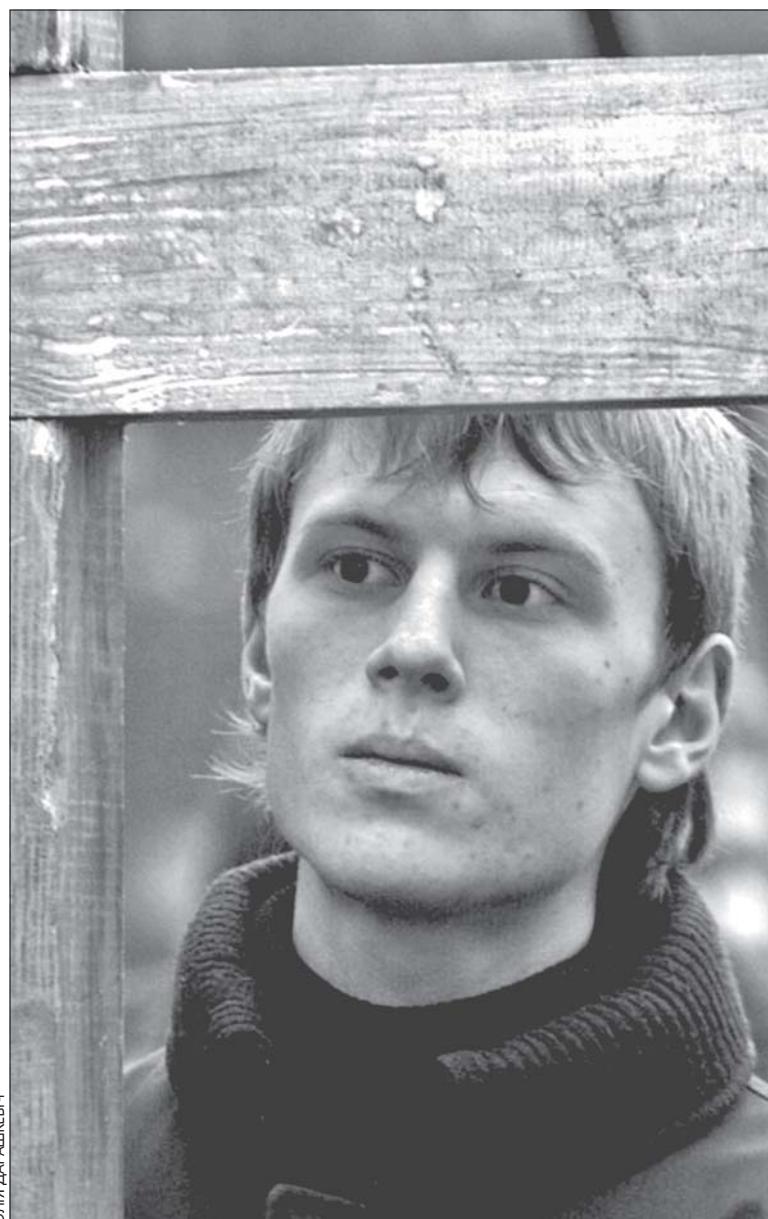
Лідэры КХП БНФ і ПБНФ паказалі сябе аднолькава непрыгожа, ня здолеўшы дамовіцца пра адзінае шэсцьце. Піша Барыс Тумар.

А вы крыжоў не вырабляеце... А вы съядома замыкаеце... А мы 10 гадоў ходзім ад Парку Чалоскінцаў... А сёлета 20-гадзінне 1988-га, таму ёсьць сэнс пайсыці ад Усходніх мотлак... Трэба рабіць так, як заўжды... Трэба ствараць умовы для далучэння новых людзей... Так спрачалаці фронтаўская мудрацы. А вынік прыкry — два шэсцьці асобна. «Гэта непазыўбечна, пэрыяд пяпер такі — раскідваныя камянёў», — кажа аналітык.

Хто болып вінаваты ў тым, што калёны не злучыліся, як таго хацела, утэчёны, большасць маніфэстантаў? Лідэры Партыі БНФ, якія не запінавалі ўпінаваньня на Усходніх на паўгадзіны раней? Лідэры КХП БНФ, што пашыбавалі наперад, ня маючы намеру пачакаць? Тыя і тыя ўперліся рогам. Адны лічаць сябе адзінамі чыстымі, другія ня съцерпяць...

Так, у палітыцы канкурэнцыя непазыўбечна і патрабная для натуранальнага адбору. Але кожная канкурэнцыя мусіць мець свае правілы і асабліва мэты. Добры палітык той, хто валодае таксама мастацтвам кампрамісу, мастацтвам саступаць.

Што Пазыняк і Барычэўскі ўпартыя ў сваіх перакананьнях, усім вядома. І што маюць 20-гадовы

ЮЛІЯ ДАРАЦЕВІЧ

палітычны досьвед, таксама. І як яны падзялілі Фронт, гісторыя ведае. Аднак дзяліць Дзяды, прычым у суворы час, — мудрыя палітыкі змаглі б гэту пазыбенціц. Калі ты лідэр нацыянальнага мангабу, калі ты напраўду хочаш узначаліць цэлую краіну, такую разнародную, ты мусиш знаходзіць шляхі на толькі наперад, але і назад. Палітычныя мускулы паказваць і

палітычны іэрархічны правяраць траба ў іншы час і іншым месцы. Падзел шэсцьця на Дзяды зноў паказаў, наколькі незалежнае грамадзтва зачакала змены пакаленіяў — інстытуцыйнай і пэрсанальнай. Дарочы, пазыцыя Севярынца, які дэмантратыўна прыйшоў паўднёвога з адным і другім шэсцьцямі, выклікае павагу.

Барыс Тумар

Дэпутат — слуга народу

Піша Сяргей Астравец.

Быў апошні дзень таго і першы дзень гэтага «дэпутацкага корпусу», які з праўзмернай павагай, але шаблённа называюць яго афіцыйныя рупары. Гучыць штучна і фальшыва. Але мне трэба было дамагчыся ад гарадзенскай болып-менш уцімных адказаў: чым запомніўся мінулы народны хурал і ці выклікаў хоць нейкую цікавасць?

Першым задаваць пытаныні, трэба самому на іх адказаць. Калі сам ня здольны нічога пынага адказаць, чаго тады чакаць ад людзей? Якім твае пытаныні могуць быць: «Па барабану», прынамсі ў дадзеную хвіліну... Асабліва няпрастра, калі пытанынне твае чыстый вады рытарычнае. «Чым запомнілася палата?» Да нічым, ясна. Але ўдзецца пачуць і досьціць цікавыя адказы, нестандартныя. Адзін маладзён адказаў сустрочнымі пытанынямі: а яны насамрэч існуюць? Яны сапраўдныя, зь нейкім паўнамоцтвам? Ці іх зъбираюць як масоўку на іншых тэ-бо-шоў, робяць запіс, каб потым уставіць у навіны? Проста масоўка ў гэтым выпадку пастаянная, кажа хлопец. З пачуццём гумару ў парадку ў моладзі. Праўда, быў ён, здаецца, з дэдамі, так што палітычна ненадзейны з увагі на сёньняшнія постсталинскія парадкі. Я ўжо казаў, што найперш адрасую сваё пытанынне сабе. Цяжка, пэрыяд пяць або шасць гадоў, калі пытанынне твае чыстый вады рытарычнае. «Чым запомнілася палата?» Да нічым, ясна. Але ўдзецца пачуць і досьціць цікавыя адказы, нестандартныя. Адзін маладзён адказаў сустрочнымі пытанынямі: а яны насамрэч існуюць? Яны сапраўдныя, зь нейкім паўнамоцтвам? Ці іх зъбираюць як масоўку на іншых тэ-бо-шоў, робяць запіс, каб потым уставіць у навіны? Проста масоўка ў гэтым выпадку пастаянная, кажа хлопец. З пачуццём гумару ў парадку ў моладзі. Праўда, быў ён, здаецца, з дэдамі, так што палітычна ненадзейны з увагі на сёньняшнія постсталинскія парадкі. Я ўжо казаў, што найперш адрасую сваё пытанынне сабе. Цяжка, пэрыяд пяць або шасць гадоў, калі пытанынне твае чыстый вады рытарычнае. «Чым запомнілася палата?» Да нічым, ясна. Але ўдзецца пачуць і досьціць цікавыя адказы, нестандартныя. Адзін маладзён адказаў сустрочнымі пытанынямі: а яны насамрэч існююць? Яны сапраўдныя, зь нейкім паўнамоцтвам? Ці іх зъбираюць як масоўку на іншых тэ-бо-шоў, робяць запіс, каб потым уставіць у навіны? Проста масоўка ў гэтым выпадку пастаянная, кажа хлопец. З пачуццём гумару ў парадку ў моладзі. Праўда, быў ён, здаецца, з дэдамі, так што палітычна ненадзейны з увагі на сёньняшнія постсталинскія парадкі.

Аднак увішнія рэкламы вынірнулі як гусь з вады і працягвалі супрацьцы. Кватэра стала «эксклозіўнай», «выключнай», «шыкоўнай!» Дэпутацкі корпус зноўку закасаў рукавы. Замест шыкоўнай сталі выкрываць пытанынне ў паўзах «выдатную», «прудную», «мілу», потым проста «добраўпарадкаваную», пазней япчэ больш будзённа — «з усімі выгодамі». Аднак актыўністы не здаваліся, не сядзелі склаўшы руки, не збираліся спачываць на ляўрах, спакой ім толькі сінціся. Яны адчуваюць сябе сапраўднымі слугамі народу і добра ўсёведамиялі непрыязнасць жыхароў хрупчовак да гучных рэкламных слоганаў. Паразіты-рэкламічны прыстасоўваліся: дыхтойная кватэра, харошая, прыгожая, ваша любімая.

Народны хурал працягваў кіпяціцца праз гэтую ідэялагічную нясыціліасць. Ціпер рэкламныя тэксты абавязкова зацвярджаюць кватэру з электрычнасцю, водаграводам і каналізацыяй, ці добра будзе гучачы, ці изутральна? А можа, лепей канцрэтна сказаць пра газавую пітту, пра ўніверсітэт і ванну? Фэ, універсітэт будзе гучачы не па-рэкламнаму зусім! Гэта чаму ж? Нас праз кожныя дзесяць хвілін на родных тэлеканалах галавой засоўваюць якраз у гэную прыладу, каб пахвалицца, якая там атабарылася гідота...

У нейкі момент я адчуў, што нібы пачынаю пісаць апавяданьне, на якое ў свой час не хапіла пораху. Зрэшты, навопаш проза, калі рэчаіснасць робіцца цікавейшай за кніжкі?

Горадня

Дзяды адны

Паўтары тысячы чалавек сабраліся ў Курапатах на Дзень памінання продкаў. Яны ішлі туды двумя шэсцьцямя, што так і ня здолелі злучыцца. Толькі кветкі леглі пад адны крыжы, на адны ямы. У абедвух шэсцьцях ішлі пераважна маладыя людзі.

Напярэдадні Дзядоў старшыня Парты БНФ Лявон Барычэўскі патлумачыў рагшэнне праводзіць акцыю з Усходніх могілак клопатамі пра сталых удзельнікаў акцыі, якім усё цяжкай адольваць шлях да Курапатаў, а таксама намерам нагадаць пра Дзяды-88, якія пачыналіся менавіта адсюль. Ён распавеў, што прапаноўваў кіраўніку КХП БНФ Зянону Пазняку закліканіць сябrou югонай партыі таксама зборацца ля Усходніх могілак, але атрымаў адмову. Намеснік старшыні КХП БНФ Юрась Беленкі патлумачыў, што «Дзяды — гэта агульнанаціональная акцыя. Ёсьць агульнанаціональная традыція — шэсьце на Дзяды — з цэнтра горада».

Надзея на тое, што дзінне калёны ўсё ж прыйдуть у Курапаты разам, не згасала да апошняга моманту. Думалася, што яны аб'яднаюцца на вуліцы Каліноўскага. Але гэтага ня здарылася.

Шэсць ад Гадзіньківага заводу пачалося традыцыйна на 11-й. Паўтысячна калёна выглядала досыць страката: у галаве пад партыйнай сымбалікай ды лёзунгамі ішлі сябры КХП БНФ, цэнтар палаў памаранчавымі колерамі новага моладзевага руху «Маладая Беларусь» пад кіраўніцтвам Артура Фінькевіча, рэшту складалі маладафронтайцы, сябры Партыі свабоды, ды прадстаўнікі Лігі Манархічнай. У калёне ішлі Пятро Шашкель, які быў рэпрэсаваны ў 1946 годзе, у паўтарагадовым узроўніце. Ён прыйшоў на Дзяды ў дванаццаты раз. Мастак Алеся Пушкін прывёз на шэсцьце карціну са спінай расстрэлу сівяціара. Прадпрымальнік Алеся Таўстыка раздаваў удзельнікам шэсцьці пачыва. Кідалася ў очы вялікая колькасць сыціоў і транспарантаў, а таксама кветак. Пачатак шэсціці адзначыўся дарожна-транспартным здараённем — кіроўца маршруткі заўгледзіўся на сыці і заехаў у навуковую «Гатэль», што спынілася перад ім на скрыжаванні.

На дарозе Юрась Беленкі распавеў пра акілнасці затрымання ў Курапатах няпоўнагадовых вандалаў. На ягоную думку, гэта была добра сплінаваная інсідэнтрука — не пасыпелі дружыны із ліку сябrou партыі, што ў ноч напярэдадні Дзядоў вартавалі Курапаты схіліць падлеткаў, як яшчэ да прыезду міліцыі зьявіліся іхныя бацькі. А супрацоўніца міліцыі, прыбыўшы на месца здарэння, спыталася: «А дзе трэці?» — хоць былі затрыманыя два чалавекі. Тым ня менш, матэрыялы па гэтай справе знаходзіцца на дадатковай

праверцы, ёй займаецца крымінальны вышук Бараўлянскага аддзелу міліцыі.

Тым часам пачалася акцыя на Усходніх могілках. Тут сярод іншых быў старшыня Партыі БНФ Лявон Барычэўскі, паст Уладзімер Някляев, рэжысёр Валер Мазынскі, пісьменнік Уладзімер Січыкаў, праваабаронца Валянцін Стэфановіч, гісторык Аляксей Кароль з дачкой Ірынай Віданавай. Зь першай калёны сюды завітаў дзясятак чалавек, разам з імі Павал Севярынец. Людзі ўсклалі кветкі да магілаў вядомых людзей. Тут таксама было багата сілагаў: белчырвона-белых, сыціоў ЭС, Менску. «Моладзіз БНФ» прынесла расцяжку «Дзяды 1988—2008». Узгадалі расцяжкай «Свабоду Аляксандру Барашэнку» і новага палітвізыва, якога наконадні кінулі за краты.

Абедзіве калёны, так і не злучыўшыся, пад сілевы патрыятычны песьні ды лёзунгі без прыгоды дайшлі да Курапатаў. Па дарозе мінакі дзвіліся, чаму гэта апазыцыя ідзе ня разам: «Так бы было і болей, і веселей».

Ва ўроцішчы дзінне группы зладзілі асобны мітынг: Партыя БНФ калія Крыжа пакутаў, КХП БНФ — на гары. Мітынг апошніх скончыўся пазней.

Была ў Курапатах і група жанчынаў — свяякі асуджаных ды нязгодных з рагшэннямі судоў у грамадзянскіх спраўах. Мы тут таму, казалі яны, што ведаем — нашыя проблемы пачаліся ад нашага адвечнага страха. Баміся бараніць свае права, слова сказаць баміся. І Курапаты нарадзіў гэткі самы страх. Таму мы тут — каб перамагчы свой страх.

Сямён Печанко

Дзяды ва ўсім съвеце

У Баранавічах

Мяццовыя грамадзкія актыўісты наведалі крыж памяці ахвярам сталінскіх рэпрэсій. Які месціцца амаль у цэнтры гораду.

...Берасьці

Да адзінага ў рэгіёне помніка ахвярам палітычных рэпрэсіяў, што знаходзіцца на Трышынскіх могілках у Берасьці, прыйшла мясцовыя грамада, каб запаліць зьнічы ды ўскласці кветкі.

...Віцебску

Людзі наведалі могілкі калія вёскі Копці, дзе ўзгадалі Алеся Мудрычэнку і Сяргея Цярэнцева ды Рамана Салаўяна. У вёсцы Друкава сябры наведалі пахаванага тут былога старшыню абласной суполкі КХП БНФ Уладзімера Плещанку. На могілках «Дружба» памянулі актыўістку Партыі БНФ Розу Пушкарэву.

...Воршы

Месцічы наведалі Кабыляцкую гару, дзе ў 30—50-я XX ст. былі расстрэляныя некалькі соцені мірных жыхароў. На Крапівенскім полі памянулі палеглых у знакамітай Аршанскай бітве суайчыннікаў.

...Горадні

У Катэдральным касцёле адбылася імша па палеглых жаўнерах на беларускай мове.

...Драгічыне

Мяццовыя актыўісты плянавалі талаку на

прыборцы і ўшанаваньні месца пахавання ўдзельнікаў вызвольнага паўстання 1863 г. Аднак на кватэры кіраўніка Драгічынскай суполкі Партыі БНФ Уладзімера Казекі міліцыянты правялі ператрус ды сканфіскавалі 2000 асобнікаў спэцыяльнага нумару газеты «Тут і цяпер». У выніку жалобныя мерапрыемствы вырашана было адмяніць.

...Магілёве

Ля крыжа памяці ў Магілёве, усталяванага на месцы масавых расстрэлаў у 20—30-я мінугах стагодзьдзя, адслужылі паніхіду ды правялі жалобны мітынг. Гомельскія міліцыянты затрымалі 65 чалавек, што кіраваліся ў Менск на арандованым аўтобусе. Гэта былі сябры новага руху «Маладая Беларусь». Пазней усіх адпусцілі.

...Мазыры

Мяццовыя актыўісты ўсклалі кветкі ды ахвярнага крыжа, усталяванага на месцы масавых расстрэлаў у лесе блізу вёскі Міхайлаўская Рудня.

...Свіслачы

Да помніка Кастуся Каліноўскага, Рамуальда Траўгута ды побач з магілай старэйшага брата Кастуся Каліноўскага Віктара сябры палітычных партыяў, грамадzkих арганізацый ды рухаў усклалі кветкі. Маладафронтайцы склалі прыслыгі побач з крыжам, усталяваным на месцы сядзібы Каліноўскіх.

...Вільні

Віленскія беларусы наведалі Крыж-манумент

памяці паўстанцаў 1863 году на Лукішках.

...Польшчы

Студэнцкая ініцыятыва Беларуская Нациянальная Памяць зладзіла паездку на беларускія могілкі.

...Антвэрпене

Паніхіду за ўсіх загінулых беларусаў адслужыў айцец Ян Майсейчык у Антвэрпене.

...Нью-Ёрку

Беларускі моладзевы рух Амэрыкі зладзіў жалобны мітынг калія будынку ААН у памяць ахвяраў сталінскага рэжыму ў Беларусі. Згуртаваныя беларускія моладзі Амэрыкі таксама арганізавала жалобны імпразы і наведваньне могілак у суботу 1 лістапада.

...Лювэнэ

Прайшла паніхіда, у якой узялі ўдзел сябры Беларуска-эўрапейскага задзіночання. Яны наведалі таксама магілу Міколы Равенскага.

...Стакгольме

І лістапада беларусы Стакгольму першы раз выпраўліся на Дзяды на могілкі прадмесця Густаўберг, дзе спачывае Васіль Лукашык (1911—1975) — выхаванец Віленскага ўніверсітэту, былы дзеяч Грамады, заснавальнік першай беларускай суполкі ў Скандинавіі (1948). Пасля ўпрадкаўвання помніка ды апавядання Андрэя Катлерчука пра жыццё спадара Лукашыка адбыўся памінальны абед.

Падрыхтаваў СП

Мой дзед Мароз

Зьміцер Панкавец.

Памятаеца, што ў маленстве мы заўсёды адзначалі Дзяды. Адзначалі не 2 лістапада, а ў суботу. Была святочная вячэра з куцьцёй. На ноч жа на стале пакідалі чарку, накрывалі яе лусткай хлеба, побач клалі цыбулю, яшчэ што. Святая Дзяды, хадзеце сюды. Я насамрэч верыў, што ў гэтую ноч у хату прыйдзі дух майго дзеда Віктара. Адночыні нават съярог, так спадзіваўся яго пабачыць.

У гэты дзень прынята ўспамінаць памерлых. Вось мне і ўспамінаюча сваё дзяды-нябожчыкі — Віктар і Міця. Дакладней, дзеда Віктара я ніколі ня бачыў і помніць не могу. Ён зрабіў сабе съмерца за трэх месяцаў да майго нараджэння. Кажуць, што быў цудоўны трапевенскі дзень, а яму нешта клеманула. Выпіў воцатную эсэнцыю...

Дарэчы, яны разам з старэйшым братам Касцяніном ажаніліся на родных сёстрах — Марусы і Таныцы адпаведна. Касцян таксама скончыў самагубствам — засіліўся. Бывае і такое.

Дзед Віктар фактычна жыў на дзьве сям'і. Апроч майбабулі ён ездзіў у Беражніцу да адной кабеткі. Калі ў лесе чулі скрыгат іржавага ровара, то кожны ведаў, што гэта Віктар едзе да сваёй каханкі. Напэўна, адзіны хадок, што быў у майбабулі.

Кажуць, што дзед добра маліваў. Памятаеца, што я таксама час ад часу знаходзіў у розных месцах гаспадаркі ягоныя карціны. Нічога асаблівага, натуральна. Але прыкольна ўяўляю, што твой дзед быў мастаком. Маці кажа, што ён толкам ніколі нідзе не працаваў. За сваё жыццё памяняў дзясяткі работай, але нідзе доўга не забавіўся. Шукаў такое, каб ня трэба было занадта абіжкарвача. Напрыклад, загадыкам клобу.

Кажуць, што Віктар быў досьць кампанейскім і вясёлым чалавекам, любіў добры жарт. Разам з тым, ён ставіўся да людзей зъ

лёткім пачуцьцём уласнай перавагі над імі. Грэбаваў імі такім чынам, ці што.

Падчас вайны дзед быў у палоне ў Чхаславакіі, таму нават, каб ён дажыў да нашых дзён, марак мы не атрымлівалі б. Апошні раз на ягонай магіле я быў гадоў дзеяць таму...

* * *

Калі кажуць, што дзеда Мароза не існуе, то я съмлюся. Няпрауда гэта. У мяне быў дзед Мароз. Проста ў дзеда Міці (мяне назвалі ў ягоны гонар) было прозвышча Мароз. Такім чынам, ён быў дзедам Марозам.

Ён памёр пяць гадоў таму, у кастрычніку. Марыў, каб на могілкі

яго занесьлі ўнукі. А ўнукі былі яшчэ замалыя. Праўнukaў ён таксама не дачакаўся. Нават зяцёў і нявестак.

Зрешты, як ён жыў апошнія гады, то не вядома, што лепиш — жыць ці памерці. Рэзьблі інсульты. Быў прыкаваны да ложкі. З гаворкі выразнымі засталіся толькі маты. Зразумець нешта іншае было амаль немагчыма.

Увесе час прасіў папіросы і слоічак, каб пасаці. Здаеца, што ён сам разумеў, што ўсіх напружвае. Па шчырасыці кажучы, я слаба памятаю дзеда здаровым. І дакарараю сябе, што занадта мала зь ім некалі контактаў. Дакладна помнію пра ягоны першы інсульт. Я вяртаўся са школы сялецкім аўто-

бусам, там жа ехала мая баба. Яна і сказала, што дзед у рэанімаціі і прасіла, каб я перадаў маці. Я ж забыўся, не палічыў гэта вельмі важным. Перадаў гадзінаў праз піць. Маці плакала.

Той інсульт даўся дзеду вельмі цяжка. Ён ледзь выжыў. У снах трывальні пра грыб-вясёлку. Зьвяртаўся да бабы: «Манька, хутка вясёлка зъявіцца. Мы настойку зробім. Дасі мне папіць, я і не памру».

Дзед быў слабым духам чалавекам, ён заўсёды заставаўся ўбаку ад энэргічнай жонкі. Яна кіравала ўсім.

Напэўна, сваю беларускасць у нейкай ступені я пераняў ад дзеда. Гэта сёньня я разумею, што ён гаварыў добрый літаратурны мовай. Чытаў «Звязду» і Быкова. Але да канца ня мог прыняць тарашкевіцу.

Помню, як за некалькі месяцаў да сваёй съмерці ён паклікаў мяне да сябе. Нешта доўга па-

казваў мне на шпалерах, тлумачыў, пісіхаваў, што я не могу зразумець, што ён хоча сказаць. Я сапраўды доўга ня мог уціміць, што на карцінках, на маляваных на шпалерах, ён убачыў заморскага зъвера — кенгуру. У той момант у яго на вачах былі сълзы. Ён марыў пра Зялёныя кантынэнты, замест гэтага ён цяжка працаваў усё жыццё і паміраў за печкай у вёсцы ў абасцянім ложку.

Па маладосці ён аб'ездзіў уесь Савецкі Саюз. Ад Рыгі да Ўладзівостку. Путаўся, як кажа баба. Жаніўся, калі было ўжо трыццаць. Астата жыцця праражыў у роднай вёсцы. Мая радзіна, з абедзвюх ліній, ня кідаеца па съвеце ў пошуках лепшай долі. У мяне няма свяякоў за мяжой, няма далей за Менск. Усе яны ліжаць там, на съятой барысаўскай зямлі. Спадзянося, што некалі (праз шмат-шмат гадоў) мяне пахаваюць побач зь імі.

Могілкі ў Барунах на Ашмяншчыне. Дзяды.

Юлія Драгашкевіч

Як застацца

Сяргей Дубавец піша ў сваім блогу пра беларускія надпісы на могілках.

Можна пражыць непрыкметнае жыццё, нічога асаблівага не зрабіць і не ўзабавіць зынікнуч з памяці тых, хто цябе ведаў, але паслья съходу застацца неардынарнай асобай, выклікаць павагу і пасляць веру ў іншых ці проста падымаць настрой.

«Малі Бога за нас»

Апынуўшыся дзесьці на незнаёмых могілках, я пачынаю шукаць помнікі з надпісамі па-беларуску.

Трапляючыя яны ня часта, таму знаходка заўсёды выклікае станоўчыя эмоцыі. Ты ня ведаеш, хто там быў за чалавек, як жыў і што любіў, аднак ужо толькі мова помніка съведчыць, што ты зъ ім такі

самы. Уражаньне нават большае, чым калі сустракаеш аднадумцу па-за могілкамі. Жывы чалавек можа зъмяніцца або зънікнуч з твайго поля зроку, а гэтыя ня зъменіцца й ня зынікнене. Ён — твой рэальны набытак.

Беларускія помнікі нязменна ўражваюць, іх слова гучыць нібы ўпершыню: «Сыпі зі мірам і малі Бога за нас», або «Крыўдна, што так рана», або «Даруй нам, матуля, і дзякую табе».

У беларушчыне чалавек сам пачуваеца гаспадаром сваіх словаў. Яго не абавязвае ані ўсэагульны стандарт, ані быццам бы адпаведны момант трагізм. Абавязвае толькі дотык да вечнасці. А вечнасць неабавязкова трагічна, яна можа быць усякай, нават съмешнай. Кажуць, адзін пасл сам сабе прыдумаў эпітафію: «Ён кінуў піць, бо съпіць».

У адведкі

Беларускіх эпітафіяў, якія гучыць няшчыра і непаэтычна, я не сустракаў. Быццам уесь съвет вакол цябе складзены з кардонных дэкарацыяў, з-за якіх раптам вызірнула сама праўда, і ты хуценька

адводзіш вочы, ці то ад сораму, ці ад боязі ўбачыць съвет без ілюзіяў, такім, які ён насамрэч. Такую рэакцыю на беларускія надпісы мне даводзілася бацькы не раз.

Гарадзкія могілкі нагадваюць фабрыкі. Тут заўсёды кіпіцца работа: капаюць, адпіваюць, прывозяць, прыходзяць, разылічваюцца... Аднатыпныя помнікі не схіляюць да роздуму, а наганяюць беспрасьветную паныясасць. Гэта нядобра, бо могілкі мусіць пасяляцца перакананы ў нямарнасці жыцця. І нават у стандартным паныльым асяродзідзі гэтай «фабрыкі мёртвых» рэдкі помнік па-беларуску быццам не вымыраеца. Ты можаш ехаць за трыста км — ня проста на магілу сваяка, а туды, дзе ён жыў, адкуль ён родам, дзе ягоныя (і твае) карані. Ну не для таго ж мы прыходзім на Радуніцу на клады, каб толькі павырываць бадылякі.

Аднак зусім па-іншаму пачуваеся даўгак ад мэгаполісу, на малых вясковых могілках. Тут і настрой адпаведны і кожны помнік — не адзін з сотні тысяч, а сам па сабе. І эпітафія па-беларуску ў вёсцы выглядае не выключчыннем з правіла, а зусім гарманічна і пазытыўна.

Помнікі вядомых людзей на вясковых кладах — як шэдэўры. Якое дзіва было б сустракэць імя народнага паэта Максіма Танка на Ўсходніх могілках у Менску.

Там ляжаць усе, каму «паложана». Але воля паэта была — пахаваць на радзіме, у Новіках Мядзельскага раёну. Паэт, прызначаны тонкім эстэтыкам, ня здрадзіў сабе ў гэтым, не схачеуць на намэнклітурны шраг і лёг дома.

Калі выхадцы зь вёскі лягаюць у вёсцы (а гэта і дзеці іх могуць быць, і ўнукі, ды нават праста дачнікі пры гэтай вёсцы), лічыцца, што сваякам будзе цяжка даглядаць магілу. Але проблема ня ў гэтым. Для чаго патрэбны той догляд? Каб выказаць пашану да продка, засьведчыць памяць. Але выказаванье пашаны кілемэтрам не вымыраеца. Ты можаш ехаць за трыста км — ня проста на магілу сваяка, а туды, дзе ён жыў, адкуль ён родам, дзе ягоныя (і твае) карані. Ну не для таго ж мы прыходзім на Радуніцу на клады, каб толькі павырываць бадылякі.

Тут жа наадварот — паездка да сваяка і да народнага паэта — да аднадумца — становішча падзей ягоным. Глядзіш, і да цябе некалі завітаюць у адведкі.

Сяргей Дубавец, радыё «Свабода» (з нязначнымі скоротамі)

Фотарэпартаж Юліі
Дарашкевіч.

Кадафі. | Сямашка

Менск наведаў лідэр Лібійскай Джамахірії Muamar Kадафі. Адбылася сустрэча з А.Лукашэнкам, падпісаньне шэрагу міждзяржаўных пагадненняў і абмен карысным досьведам. Яшчэ 10 гадоў таму Кадафі называлі «Галоўным тэратыстам сьвету», супраць Лібіі былі ўведзеныя міжнародныя санкцыі. Але ў 2000-я лібійскі кіраўнік спыніў канфрэнтацыю з заходнім съветам, выплаціў зъ дзяржбюджету мільярды адшкадаваныя ахвярам арганізаваных ягонымі агентамі тэратаў. У 2003 г. ён аб'явіў курс на «народны капіталізм». А ў 2004-м ЗША часткова адмяніла санкцыі супраць Лібіі. Як і ва ўсе замежныя паездкі, у Менск Кадафі прыбыў разам з сваім шатром. Шацёр лібійскі кіраўнік паставіў побач зъ дзяржаўнай рэзыдэнцыяй «Заслаўе».

У часе ўскладання вянкоў да помніка Перамогі Muamara Kадафі здымала фотакарэспандэнтка «НН». Яго суправаджаў віцэ-прэм'ер беларускага ўраду Уладзімер Сямашка.

Кадафі апранаецца то як рымскі сэнатар, то як качэўнік-вярблюднік, то як кліент самых weird stylists. А нашага Сямашку блогеры ў інтэрнэце паднілі на съмех: ён быў апрануты ў адзеньне далёка не свайго памеру.

Кадафі тонка прадумвае свае дзівацтвы: ягоная ахова складаецца з жанчынаў, а не мужчынаў. Ён хітра разумее, што ў ісламскай краіне жанчыны ня маюць спакусы забіць кіраўніка, бо ня маюць шанцаў заняць ягонае месца.

Вяртаньне ў «Восень патрыярха»

Старонкі, на якіх распавядзеца пра маленькага сына патрыярха, не адзіння, якія выклікаюць асацыяці з тым, што вакол нас. Піша Валянцін Тарас.

Раман Нобэлеўскага ліўрэата, калюмбійскага пісьменніка Габрыэля Гарсія Маркеса «Восень патрыярха» ўпершыню быў апубліканы ў 1975 годзе ў Гішпаніі і адразу заваяваў сусветную славу. У 1977-м расейскі пераклад раману, зроблены Карласам Шэрманам і мною, надрукаваў часопіс «Нёман». (Пра Карласа Шэрмана, пра нашу сумесную працу над гэтым перакладам я распавеў у сваёй кнізе «На высыпце ўспамінаў» у раздзеле «Мой дараў генэрала...») У 1978-м раман у нашым перакладзе выйшаў у маскоўскім выдавецтве «Художественная литература» і з таго часу неаднаразова перавыдаваўся рознымі расейскімі выдавецтвамі. Агулам было шэсць перавыданняў, апошніе, дарэчы, сёлета, пад грыфам маскоўскага выдавецтва «Профиздат». Гэта — законныя перавыданні, з ведама і дазволу перакладчыкаў (у апошнім выпадку дазвол даў я адзін, ад свайго імя і ад імя нізбожчыка Карласа), а колькі было незаконных, пірацкіх, — невядома. Нам з Карласам выпадкова трапіла ў рукі толькі адно пірацкае перавыданье, якое выйшла ў Кастраме (Расея). Яшчэ адно, таксама выпадкова, я ўбачыў зусім нядайна, хоць кніга выйшла ў Санкт-Пецярбурзе ў 1998 г. Ды Бог зь імі, зь піратам! Калі б я і знайшоў іх усіх, то ня стаў бы зь імі судзіца за аўтарскія права. Тут важна іншае: «пірацкія захопы» раману — съведчанье яго вострай актуальнасці, на паліцах кніжных крамаў ён не залежвае — выдавец-пірат можа на ім хутка і няблага зарабіць.

Нагадаю, пра што раман, што ў яго «фокусе».

Праблема ўлады, адзінота ўлады, трагедыя ўлады — вось галоўная тэма «Восені патрыярха». Стварыўшы гранічна абагулены вобраз дыктатара, Гарсія Маркес зрабіўся найлепшым біёграфам «патрыярха» усіх часоў і народаў. У тым ліку, вядома, і сёньняшніх. Але гэты гранічна абагулены вобраз нават у мінімальнай ступені не абстракцыя — гэта жывы чалавек з сваімі цяжкімі

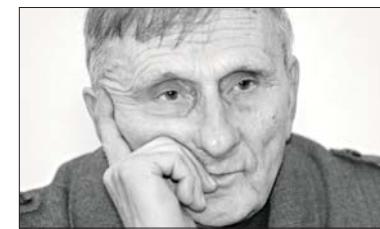
душэўнымі пакутамі, зь бязьмежнымі кахраннем да жанчыны, якую паслаў яму сам лёс, з глыбокай любоюю да свайгі старой маці; гэта бацька, які горача любіць свайгі маленькага сына, літаральна дрыжыць над ім, бо сам рос бязбацькічам, байструком, народжаным у брудзе і нэндзе забытага Богам мястечка ў глухой правінцыі. Ды бяда ў тым, што ён — дыктатар, апантаны прагай неабмежаванай улады над сваім народам, над свайгі краінай, над усім у ёй існым. За дойтія, бясконція гады свайгі дыктатуры ён ператварыўся ў пачварнага монстра ўлады: «...песычы ў свайгі душы дэмана ўладаюбства, аддаўши гэтаму дэманду ўсё, ён зрабіўся добрахвотнай ахвярай і ўсё жыцьцё гарэў на павольным агні жудаснага ахвярніка; ён выкарміў сябе падманам і злачынствамі, узрос на жорсткасці і вераломстве... дзеялі таго, каб да самага канца сьвету ўтрымаць у намёртва сыцінутым кулаку свой шкляны шарык, сымбал улады, не разумеючы, што праца ўлады спараджае яшчэ больш няўтольную прагу ўлады, не разумеючы, што наесціся ўладай немагчыма ня толькі да канца нашага сьвету, але і да канца ўсяго Сусвету!...» І што ў выніку? Дэградація ягонай краіны, паралізаване страхам перад бязылітасным «бацькам нацы» грамадзтва, зруйнаване асабістасці жыцьцё самога «патрыярха» — жахлівая съмерць ягонай кахранкі і іхнага сына. Іх разарвала зграя сабак, спэцыяльна падрыхтаваных для зьдзяйснення гэтай «акцыі» ворагамі дыктатара, такімі ж брутальнымі і жорсткімі людзмі, як ён сам...

У свой час мы з Карласам пранавалі выдавецтву «Мастацкая літаратура» выдаць «Восень патрыярха» ў перакладзе на беларускую мову: калі будзе на гэта згоды, мы зробім беларускі пераклад на базе свайгі расейскага перакладу, які аўтарытэтнымі літаратуразнаўцамі-гішпаністамі прызнаны кананічным, гранічна адэкватным арыгіналу. Вядома, яшчэ раз вернемся да арыгінальнага тэкstu, нешта ўдакладнім, нешта ўдасканалім. Аднак выдавецтва нашу пранавову адхіліла. За даўніной гадоў ня памятаю, зь якіх матываў. З таго часу прайшли трох з гакам дзесяцігоддзі, а я ўсё не забываю пра наш з Карласам намер «зъбеларусіц» Маркесаву «Восень», і, бывае, сам сабе чытаю ўголос асобныя старонкі, прыслухоўваюся,

БЕЛТА

перакладаючы ў галаве, як яны гучыць па-беларуску. А то і за пяро бяруся. Да чаго падштурхоўваюць многія «карцінкі» нашай рэчаіснасці, якія ўспрымаюцца як ілюстрацыі эпізодаў раману. Да прыкладу, адна з «карцінок», якую ў каstryчніку паказала беларуская тэлевізія ў жывой трансляцыі чарговых вясенних манэўраў беларускага войска, адразу нагадала мне аповед Маркеса пра сына галоўнага героя «Восені патрыярха»: «Гэта быў кволы, маленечкі хлопчык... які быў узведзены ў чын генерала дывізіі з наданьнем яму ўсіх адпаведных паўнамоцтваў у той самы момант, калі бацька... перарэзаў пупавіну нованараджанага немаўляткі свайгі шабляй і прызнаў дзіця

Аднолькавая прырода ўладаюбства, аднолькавыя жарсыці «патрыярхай» самых розных краін.

свайм адзінім і законным сынам: «Святы айцеп, ахрысьціце яго!» Тая беспрэцэдэнтная падзея з'явілася прэлюдый новай эпохі, азnamянаўала сабою пачатак жахлівых часоў. Яны запомніліся кардонамі, якія перагароджвалі вуліцы яшчэ да сьвітання, потым жаўнеры прымушалі людзей наглуха зачыніць вокны і бальконы... каб нікто ня мог убачыць, як пайўляеща і імкліва праносіцца бліскучы браніраваны лімузін з залатымі ручкамі на дэзверцах; а тыя, хто наважваўся падглядваць, скаваўшыся наступак забароне на гарышчы свайгі дому, бачылі, што гэта ўрадавы лімузін, асабісты лімузін презыдэнта, і, зъдзіўляючыся, бачылі ў гэтым лімузіне... кахранку презыдэнта Летысію Насарэні, у саламянім капелюшы, упрыгожаным кветкамі з фэтру, з цэлай нізкай чарнабурак на шыі — дарма што

перакладаючы ў галаве, як яны гучыць па-беларуску. А то і за пяро бяруся. Да чаго падштурхоўваюць многія «карцінкі» нашай рэчаіснасці, якія ўспрымаюцца як ілюстрацыі эпізодаў раману. Да прыкладу, адна з «карцінок», якую ў каstryчніку паказала беларуская тэлевізія ў жывой трансляцыі чарговых вясенних манэўраў беларускага войска, адразу нагадала мне аповед Маркеса пра сына галоўнага героя «Восені патрыярха»: «Гэта быў кволы, маленечкі хлопчык... які быў узведзены ў чын генерала дывізіи з наданьнем яму ўсіх адпаведных паўнамоцтваў у той самы момант, калі бацька... перарэзаў пупавіну нованараджанага немаўляткі свайгі шабляй і прызнаў дзіця

громам; грукатала так, нібы абудзіліся вульканы... задзымуў пачварны весер: ён навыварат перакулі мора!...» І усчайся нечуваны патоп, што ўспрымаеш як адно з грозных прадвесіцяў канца дыктатарскага рэжыму патрыярха, які здаецца вечным. Старонкі, на якіх распавядзеца пра маленькага сына патрыярха, не адзіння, якія выклікаюць простыя асацыяці з тым, што вакол нас. Такія асацыяці выклікае ўесь тэкст раману, хоць, здавалася б, што можа быць агульнага ў нас з реаліямі экзатычнай лацінаамэрыканскай краіны? Зусім іншая культура, побыт, мэнталітэт народу, зусім іншая гісторыя. Але мэханізм аднаособнай улады, які паказвае Маркес, пры ўсіх дыктатарскіх і аўтарытарных рэжымах аднолькавы. Аднолькавая прырода ўладаюбства, аднолькавыя жарсыці «патрыярхай» самых розных краін. Вядома, нельга ставіць знак роўнасці паміж реаліямі «Восені патрыярха» і нашай рэчаіснасцю. Перадусім таму, што раман Маркеса — мастацкі вымысел, у многім фантасмагарычны. Гэта міф XX стагоддзя. Міф, у якога ёсьць аўтар. Ды ўсё ж гэта і сама реальнасць. І, чытаючы раман, зъдзіўляючыся, а часам жахаючыся, калі яго старонкі падающа сыпісанымі з навакольнага жыцьця, карцінкамі тэлевізіі ў жывым эфіры...

Не магу не вярнуцца да нашага з Карласам Шэрманам намеру зрабіць беларускі пераклад раману. На жаль, намеру гэтаму ня збыцца. Карласа няма, а мене такая задача ўжо не па сілах. Чыста фізычна. Бо старэча... Ды спадзяюся, што знойдзеца з цягам часу малады, зь дээрзкім пяром беларускі перакладчык. І, прачытаўшы наш з Карласам расейскі пераклад, адкладзе яго ў бок і з'верненца да арыгіналу, каб перастварыць па-беларуску гэтыя вялікія творы на нова. Думаю, што так некалі і здарыцца. Ужо ў тых часах, калі «Восень патрыярха» ня будзе выклікаць у чытчыча ніякіх алюзій, ніякіх асацыяці з нашымі реальнымі жыцьцем, а прыносіць адно асалоду свайгі мастацкай дасканаласцю. Радаваць магутным словам велізарнага таленту.

Барак Абама й новая амэрыканская мара

Абама ўвасобіў надзеі мільёнаў пра больш дружную Амэрыку і съвет. Ён перамог, зрабіўшы съядомую, пралічаную стаўку на ідэалізм. Піша Рашэд Чайдхуры.

Агромністая хвала за апошнія месцы накрыла ў Амэрыку і вялікую частку съвету і выкіпала энтузізм, заснаваны на надзеі, што ў амэрыканскай палітыцы магчымае штотысць новае і іншое. Што ідзаль можа ператварыцца ў рэальнаясць. Вядома, гэта надзея ці нават углубленасць частковага грунтуюца на наўгасці. Але яна таксама складаецца з рапнучасці зъмяніць становішча ў ЗША. Таму многія гэтак моцна любяць Абаму, бо ён ужо сёньня бачыць Амэрыку таўкой, якой яны хочуць яе зрабіць. Гэта Амэрыка, дзе кожнаму ёсьць месца, дзе раса ёсьць спадынаю тваіх продкаў, але не перашкодай тваім марам. Гэта Амэрыка, адкрытая ўсяму съвету, гатовая сябе абараніць, але якая ня хоча бясконца акупаваць Ірак. Гэта Амэрыка, якая не байцца весьці перамоваў з Кубаю, Вэнесуэлаю ці Іранам, і якая, захоўваючы поўную падтрымку бясспекі Ізраілю, імкнецца памагчы палестынцам дасягнуць незалежнасці. Такой Амэрыкі яшчэ ніяма, але мільёны амэрыканцаў хочуць бачыць сваю краіну такою.

Жардзіна з съмешным імем

Хто ж ён такі, Абама, і якім чынам гэтая «жардзіна з съмешным імем», які сябе апісаў падчас свайго выступу, стаў увасабленым прагрэдам? Чаму мае амэрыканскія сваякі ды сябры так ім захоплены, разам з мільёнаў сваіх суйчыннікаў? Чаму мой знаёмы прафесар арабскай мовы з Эгіпту, ці лютеранскі пастар з Ганы, ці канадскі ўладальнік малога бізнесу ні менш ім захоплены?

Барак Хусэйн Абама-малодшы нарадзіўся ў г. Ганалулу на Гавайскіх выспах у 1961 г. Ягоным бацькам быў Барак Хусэйн Абама-старэйшы, студэнт эканомікі з Кеніі, з народу дуло, атэіст з мусульманскай сям'і. А маці была 19-гадовая Стенлі Эн Данэм, белая амэрыканка агнастычных поглядаў, якая нарадзілася ў штаце Канзас, а ў той час жывала з бацькамі на Гаваях. Як кажа Абама, ягоны бацька быў «чорны, як смала» а маці «белая, як малако». Але ён у дзяцінстве, пра гэта асаблівасць не задумваўся.

Нэграў тады яшчэ лінчавалі

Яму пашанцавала: ён нарадзіўся ў штаце, які першым пачаў пілях да пострасавага грамадзтва, пра якое дагэтуль мараць шматлікія амэрыканцы. На Гаваях было столькі амэрыканцаў азіяцкага паходжання, што белым было цяжка замацаваць даміноўную ролю, якую яны мелі ў

астатніх штатах. Там будучыя бацькі Абамы змаглі пажаніцца, і таму Абама на стаў змалку аб'ектам дыскрымінацыі. У 1960 г., калі жаніліся бацькі, шлюб паміж прадстаўнікамі розных расаў яшчэ афіцыйна лічыўся крыміналным злачынствам у больш як палове штатаў ЗША.

Шлюб Данэм з Абамам-старэйшым быў нетрывалы. Яны разъявіліся ў 1965 г., і Эн зноў выйшла замуж за іншаземца, на гэты раз інданэзійца-мусульманіна Лолу Сугтору, і маладая сям'я, разам з Абамам-малодшым, зехала ў Джакарту, дзе Абама пражыў чатыры гады.

Ісламскія карані

Там Абама быў зарэгістраваны ў сваіх школах (дзяржаўной съвецкай і прыватнай каталіцкай) як мусульманін і наведаўшы урокі ісламу. Сам ён разглядае свае жыццё ў мусульманскім асяродзьдзі як досьвед, які дазволіць яму ў часе презыдэнцтва палепшиць зношыны ЗША з ісламскім съветам. Не таму, што ён падзяляе мусульманскую веру, а таму, што ён разумеецца звычайнія прадстаўнікі амэрыканскай палітычнай эліты.

Вучыўся Абама ў Джакарце на інданэзійскай мове, але ягоная маці зрабіла ўсё, каб ён не забываўся ангельскай і палішшаў. Яе Пяць разоў на тыдзень яна будзіла сына а чацвертай раніцы яй вучыла яго ангельскай па трэх гадзінам. Але гэтага было недостаткова і, дабоючы аблейшай адукцыі сына, Данэм адправіла яго да сваіх бацькоў на Гаваі.

Абаму было 10 гадоў. Ён ня толькі зноў апінуўся ў амэрыканскім ася-

родзьдзі, але таксама, пад уплывам чарнаскурых сяброў і кніг, напісаных чорнымі інтелектуаламі, як Уільям Дзю Бойз, перажыў унутраную эвалюцыю. Абама быў амэрыканцам афрыканскага паходжання. Цяпер жа ён стаў афраамэрыканцам, які съядома далаўчай сябе да этнічнасці культуры, якой раней не падзяляў.

Як першаму афраамэрыканцу ў сям'і, Абаму давялося самому знаходзіць сябе ў амэрыканскім расавым кантэксьце. Понукі цягнуліся не адзін год і задалі тон усёй далейшай кар'еры Абамы.

Пошуки сябе

Нават у сёньняшній Амэрыцы зьявіліся сацыяльныя дасягненія ў съядомым і грамадзкім актыўным афраамэрыканцам значыць змагацца за свае права. Для некаторых чорных гэтага азначае адасабленне ад масы амэрыканцаў, хоць такі падыход становіща сроду большасці чорных усё больш маргіналізіруе. Зы іншага боку, афраамэрыканскіх лідараў заклікаюць да барап'ябы за аднолькавыя права й магчымасці для ўсіх амэрыканцаў у імя адзінай амэрыканскай нацыі. Гэты падыход увасабляў баптысцкі пастар Марцін Лютер Кінг. Гэта супярочнасць між жаданнем быць усёй роўнім з большасцю амэрыканцаў і нежаданнем быць яе цемнаскураю вэрсіяй відавочнай асабістым і палітычным жыццю Абамы.

Цэлы год у Нью-Ёрку Абама сустракаўся з белага дзяўчынаю, якую закахаўся. Адночыні яна запрасіла яго да сваіх бацькоў, чылі дом належалі ўм на працягу шасці пакаленняў. У ім былі фота яе дзеда з «прэзыдэнтамі, дыпламатамі і прамысловіцамі». Абама зразумеў, што, калі б яны засталіся разам, ён бы пачаў жыць у съвеце сваіх сяброў, а яна ў ягоным — не. Таму ён звё ёю разыўтаўся. Перад канцом іх адносін яна сказала яму, што яна можа быць чорнаю, нават калі хоча, і запыталаася, чаму яму недастаткова яе такой, якой яны ёсьць. З гэтага эпізода ў Абамы засталося пачуццё

сораму, якое часткова тлумачыць ягоную аб'яднаўчую палітыку, да якой ён потым прыйшоў.

Пратэстант

Пасля сканчэння Каломбійскага юніверсітету й Гарвардской школы права (дзе яго прызначылі першым цемнаскурым рэдактарам тамтэйшага элінага юрыдычнага часопісу) Абама працаў арганізаторам грамадзкага жыцця ў Чыкага. У вераўваўшы ён уступшы ў Аб'яднаную царкву Хрыста імя Тройцы, пастар і большасць прыходжанаў якой былі афраамэрыканцамі. Адночыні Абама пачаў казань тамтэйшага пастара Джэрэмі Райта на тэму «Дзёрзкасць надзеі», і гэты выраз потым зрабіўся ключавым у лексыконе самага Абамы, так ён назаве адну з сваіх кніг.

Але Райт, які ажаніў Абаму і хрысьціў абедзвюх яго дачок, праславіўся на ўсю Амэрыку іншымі словамі. У 2003 г. падчас казані Райта прамовіў: «Улады будуюць ўсё большыя турмы... і хочуць, каб мы съяўвалі «Божа, блаславі Амэрыку». Не, не і не. Ни «Божа, блаславі Амэрыку», а Божа, пракляні Амэрыку... за забойства невінаватых людзей... Божа, пракляні Амэрыку за тое, што яна падвойціць сябе з нашымі грамадзянамі так, нібы яны нейкія неплодзі». Райт таксама дадаў, што тэрарыстычна атака на ЗША 11 верасня 2001 г. — наступства амэрыканскай замежнай палітыкі.

Жонка даляпіла ягоную ідэнтычнасць

Ад гэтых словаў Абаму давялося адмайляцца. Сёньня ён у першую чаргу амэрыканец, які добра ведае, што ён і адкуль. Свою ролю ў гэтай са-маўтэйненасці адгыраў яго шлюб з Мішель, карэнна жыхарко Чыкага з вялікай афраамэрыканскай сям'і, да якой цяпер належыць і Абама, а таксама наладжанае Абамам цеплых сувязяў са сваёю кенійскую сястрою Аўмаю, а таксама неаднаразовыя вандроўкі ў Кенію, дзе Абама

познаёміўся са шматлікімі сваякамі, наведаў магілы бацькі ды дзеда, постапіць, якія раней амаль адсутнічалі ў ягоным жыцці.

Узлёт пачаўся з прамовы

У съядоміўшы, што ён такі, і сфермаваўшы сваю даволі складаную ідэнтычнасць, Абама пачаў заклікаць амэрыканцаў да яднання. У прамове на зэльдзе Дэмакратычнай партыі ў 2004 г. Абама падаў сваё разуменне сваёй краіны. Падакампанияментаваць ён заявіў: «Няма ліберальны Амэрыкі й кансерватыўнай Амэрыкі. Ёсьць Злучаныя Штаты Амэрыкі. Няма белай Амэрыкі й чорнай Амэрыкі, Амэрыкі лацінаамэрыканцаў і Амэрыкі азіятаў. Ёсьць Злучаныя Штаты Амэрыкі».

Ён нагадаў узельнікам зэльду ў тэлегледачам, што ў штатах, дзе папулярныя дэмакраты, людзі таксама моліцца «магутнаму Богу», а ў штатах, дзе папулярныя рэспубліканцы, таксама ёсьць «сябры-тэй». Іншымі словамі, ён заклікаў амэрыканцаў пазбавіцца стэротыпаў, які падзяляюць іх адзін ад аднаго. Паводле Абамы, «мы — адзін народ». Гэтыя, здавалася б, простыя словаў ў адзін момант зрабілі з Абамы адну з вядучых палітычных постадаў краіны.

Дараўдца кампаніі Гілары Клінтан, Джаралдън Фэрара, якай балтавалася на пасаду віцэ-прэзыдэнта ў 1984 г., выказала меркаванье, што калі б Абама быў бельм мужчынам і жанчынаю любой расы, ён бы не дасягнуў сваёй ціпераційнай пазыцыі. Пасля гэтага ёй давялося пакінуць кампанію Клінтан, бо ў сёньняшній Амэрыцы такія выказанні ад аўтарытэтнай асобы лічацца недапушчальнымі. У гэтых словах, аднак, ёсьць доля праўды.

«Мая ідэнтычнасць на расея скончылася»

На грамадскую дзейнасць Абаму натхніла яго самаідэнтыфікацыя як афраамэрыканца. На палітычную дзейнасць частково натхнілі ідэі яго чорнага пастара ў афраамэрыканскай царкве. Але ці можна звесці ўсю асобу Абамы да яго расы? Вядома, не. Як кажа сам Абама, «праўда, што мая ідэнтычнасць пачалася з расы, але яна на ёй ня скончылася й не магла скончыцца. У любым выпадку, гэта тое, ува што я вырашыў верыць».

Абама стаў увасабленнем надзеі мільёнаў амэрыканцаў, бо ён бачыць праства амэрыканцаў, якія бываюць ад аўтарытэтнай асобы лічацца недапушчальнымі. У гэтых словах, аднак, ёсьць доля праўды.

Абама стаў афраамэрыканцем, які падчыняе сябе ўсёй расе. Але ён не заслужыў звесці ўсю асобу Абамы да яго расы? Вядома, не. Як кажа сам Абама, «праўда, што мая ідэнтычнасць пачалася з расы, але яна на ёй ня скончылася й не магла скончыцца. У любым выпадку, гэта тое, ува што я вырашыў верыць».

Ці не заб'юць

Мабыць, галоўнае пытанне ў тым, ці здолеет Абама зъдзесьніць тягі зъмены, якія абяцае. Абаму могуць забіць, і гэта жахлівая магчымасць амбяркоўваеца шматлікімі прыхільнікамі Абамы, якія баяцца, што з ім можа здарыцца тое, што здарылася з Кінгам, Эксам і Конгэдзі. Па-трэбце, і больш верагодна, Абама можа апыніцца ў стане Джымі Карцзра, якія змог зъдзесьніць большасць сваіх шлянаў, пакуль бы прэзыдэнтам, бо яму мей падтрымкі Кантрэсу. Аднак магчымы, што Абама ўнясе істотныя зъмененіні ў амэрыканскія палітычныя поліў. Да складней, іх ён ужо ўнёс.

Рашэд Чайдхуры

гісторык. Мае бенгальскія і беларускія карані, свабодна валодае беларускай мовай. Бездакорна піша па-беларуску. Закончыў Грынэліўскі коледж у штаце Аёва ў ЗША у спэцыяльнасці «міжнародныя адносіны». Працаўшы малодшым навуковым супрацоўнікам Фонду Карнегі ў Вашынгтоне. Гэсьція атрымала ступень магістра па ісламскіх даследаваннях у МакГіліўскім Універсітэце ў Монрэалі (Канада). Цяпер працуе ў МакГіліе над доктарскай дысертаций аб Асманскай імперыі на пачатку XX ст. Поўная вэрсія гэтага тэксту была надрукавана ў часопісе ARCHE. Скарачэнне «НН».

Канцэрт для мэталістаў і бабуляў

У гэту суботу аматары парокіца-энд-пароліца мусілі адказаць на такое пытаньне: «Што ты любіш больш: Бабруйск або Менск?»
Піша Павал Касцюковіч.

Трэба было выбраць, ці то схадзіць на канцэрт «легендарнага мэтал-гурта» Rage зь менчуком Віктарам Смольскім на чале або пабачыць «легендарны гурт расейскага року» «Бі-2», дзе танцы правяць бабруйцы Шура і Лёва. Я люблю абодва гэтыя гарады, але ўлічваючы, што бідоочнікі — частыя госьцы, выпраўся на Rage...

Сцяпанаўна, чаду!

Канцэрт Rage з сымфанічным аркестрам быў самы хатні, які толькі можна ўяўіць: спаміж патлых мэталістаў праіківаліся нават менскія бабулькі, пачуваючыся на канцэрце мэталічнага гурта досыць нязмушаны. У дадатак, мяркуючы па іх колькасці, можна было зрабіць выснову, што сярод беларускіх пінсіянераў нямецкія мэталогі карыстаюцца шалённым посьпехам. Нібыта пацвярджаючы гэтыя згададкі бабулькі прыпусцілі далей: на грымотных прыпесках імпэтна махалі рукамі і міла танчылі ў праходах. Задуменна хітаючы ў такт сівавалосімі галовамі, кідалі: «Не, на гамбурскім канцэрце ў Віці быў іншы рэпэртуар». Цяпер ужо я быў цалкам перакананы, што на правах груп-гёрлз бабулькі ездзяць з гуртом на сусветнае турнір. Але сапраўдная прычына іхнага прыходу высьветлілася досыць хутка, калі на сцену падняўся сымфанічны аркестар, які меўся суправаджаць рок-гурт. Пачаўшы адной рукою імпэтна трэсці мяне за плячо, а другой — ляпаць па ім, адна з фо-

нак-пэнсіянэрak надрыўна, не раўнуючы юначка шасцідзесятых, убачыўшы Поля Макартні, заверапчала: «О, а гэта Леначка, бачыце-бачыце, у трэцім радзе, альт-скрыпка, гэта наша Леначка!». Реч у тым, што ў сымфанічным аркестры «Маладая Беларусь» граюць зблышага маладыя таленты, вучні менскай кансерваторыі, і, карыстаючыся нагодай, бабулі прыходзяць паслуխаць сваіх унукаў. І... хоцькі-няхоцкі сочань за творчымі ўзлётамі мэталістаў.

Сымфонія для аркестра і сына

Але гваздом праграмы быў безумоўна гітарыст Віктар Смольскі (на фота). Ён даваў фаеру: крыважэрныя рыфы чаргаваліся з замарачаль-

нымі запіламі.

У дадатак слухачы мелі асалоду ўпершыню чуць сымфонію для электрагітары з аркестрам, укладзеннем басікам, Дзмітрыем Браніслававічам Смольскім — храстаматыйным кампазытарам-сымфаністам, аўтарам опэры «Францыск Скарына» і араторыі «Паэт». Дарэчы, у канцэрце хоць і гучалі зблышага рыфы і солы Смольскага-малодшага, але ўсе сымфанічныя ўстаўкі — Смольскага-старэйшага.

Хоць Rage сцяпвярджаюць, што яны першыя спалучылі клясычную музыку з цяжкай — гэта не зусім так. Мэталічна музыка ніколі не хавала сваіх клясычных каранёў. Патрыярхі хард-року Deep Purple ужо ў далёкім 1969 годзе разам зь Лёнданскім сымфанічным аркестрам

сыгралі «Канцэрт для гурту з аркестрам». Праўда, пасля іхнага выступу ў дыхтоўным «Альберт-Холе» пастанавілі, што ніякіх рок-музыкаў туды больш ня пусцяць. У 1980-я клясычную традыцію цяжкавікоў перахапіў гітарны хуткастрэл, швяд Інгві Мальмстын. Ён ужо не выкарыстоўваў клясычных інструментau, а праста перакладаў для электрагітары творы Баха і Бэтховэна. У пачатку 1990-х расеец Віктар Зінчук, выконваючы ў цяжкай манеры ўсе гіты клясычнай музыкі: ад «Паравінаў году» Вівальдзі да «Развітання з Радзімай» Агінскага, зрабіў на «нэаклясыцы» кар'еру. У 1990-я быў рух і ў адваротным кірунку, калі камэрныя квартэт «Апакаліптыка» перакладаў для віялянчэлі і скрыпак баевікі «Мэталікі» і «Сэпультуры».

Дый сама «Мэталіка» некалі іграла цэлья канцэрты з сымфанічным аркестрам.

Смольскі — запатрабаваны ѿсьвеце гітарыст-віртуоз і няўримыслівы шукальнік сваёй манеры ігры. Кар'еру пачынаў дома, але на студыі «Песьняроў» дый у «Мрой» для ягоных мэталічных рыфаў было зацесна, і ў 1988 ён заснаваў хард-гурт «Інспэктар», які пасыляхова гастраляваў па Нямеччыне і ў 1993 запісаў дэбютны альбом Russian Prayer. Потым Віктар увогуле зъехаў у Нямеччыну, дзе, паводле ўласных словаў, памяняў гуртоў пяцінаццаць, першым дыялогам з ягонымі мэталічнымі рыфамі. А дакладней, сам узяў пад свае тугія скрыпды гурт, які да сёньня трымаеца дзякуючы музычнаму таленту Віктара. І, відаць, нездарма па-рокерску непрыступны твар саліста Rage Пітэра Вагнера нечакана расквеціў ўсімешкай, калі ён прадстаўляў беларуса, і пачулася пашанотнае «містэр», «містэр Віктар Смольскі». У 2004 г. Смольскі часова перайшоў да гурта Кіпелава, былога саліста расейскай хэвіметалічнай «Ары». Віктар правёў з Кіпелавым некалькі сотняў канцэртаў.

Дзякуючы Віктару — у сваіх матляньях з Захаду на Усход і назад, ён не забывае нас і хоць гады ў рады, але задае тут усім мэталічнага перцу зь імберцам. Увогуле кажучы, гэтымі днёмі нас чакае добрае такое нямецкае супрацьстаяннене, бо ў Менск едзе яшчэ адзін гурт — усё піяк неўміручы Scorpions. Выдае на тое, што на тле посьпехаў сваіх калегаў з Rage, «Скарпы» будуць штотысячны дэбютны альбом лістапада ў Менску, што яны пакуль не стачылі свае джалы і здольныя зрабіць вялікую каstryчніцкую рэвалюцыю ў асобна ўзятым Палацы Спорту. Дамачкі, трапячыце!

Вяртаньне «Зарціпо»

Пачынальнік эксперыментальнага року ў Беларусі вяртаюцца на сцэну. Зь лідэрам гурта «Зарціпо» Андрэем Івановым гутарыць Сяргей Будкін.

Гурт «Зарціпо» бяроў вытокі ў пачатку 1980-х. У 1982 г. гурт пад назвай «Блізнянты» на чале з Андрэем Івановым даў свой першы сольны канцэрт, а ў 1983-м зрабілі першыя записі (на студыі Белдзяржрады). Музыкі грали цяжкі рок, а як вырашылі змяніцца стылістыку — на постпанк, — то і змянілі назыву на «Зарціпо». Здарылася гэта ў 1988 г. Тады яны грали на буйных савецкіх ды замежных фестывалях, нават запісалі альбом для выдання на фірме «Мэлёдыйя», але неўпрыкмет неяк зменілі з дзяягліду. Сёлета, праз вялікі перапынак, «Зарціпо» выступіць у межах фесту «Грыфаманія».

«Наша Ніва»: Андрэю, што здарылася з «Зарціпо» за апошнія гады?

Андрэй Іваноў: На пачатку 1996 г. у «Зарціпо» я застаўся адзін, бо творчы вынік апошніяга складу Ляшкевіч—Зайцаў—Башкую—Іваноў быў вельмі высокі, і я ня бачыў сэнсу збіраць новыя, а паспрабаваў зрабіць «віртуальны гурт». Да 2002 г. працаўваў над матэрыйлам ды першынствам выступаў як у Менску, так і ў Бэрліне. А потым спыніў дзейнасць у Беларусі, занурыўся ў «плыні унутранага творчага руху». Адно толькі систэматычна выяжджаў у Бэрлін з клобімі канцэртамі для «спробы пяра» ды за-

творчай адваротнай сувязьлю. Але я ня думаю, што цяпер мне траба ехаць у Нямеччыну і знаходзіцца там дадойт час. Спрабую пачаць актыўную канцэртную дзейнасць у Менску.

«НН»: Дыскалі ўбачым выступ «Зарціпо»?

АІ: Буду граць сэт у межах фестывалю «Грыфаманія», што пройдзе ў ДК МТЗ 22—23 лістапада. Сыграю там дэльце кампазыціі з сваёй дэльцеходзінай канцэртнай праграмы, якія адбраў сам дырэктар «Грыфаманіі» Юры Рашетнікав. З гэтай самай праграмай і зъбираюся даць канцэрт у Менску.

«НН»: А па тых часах бурнай актыўнасці ў 1980—90-х не сумуеце?

АІ: Не, шкадую толькі, што запіс «Зарціпо» на фірме «Мэлёдыйя» ў 1991 г. так і ня быў выдаўнены. Хоць быў зборнік на той жа «Мэлёдыйі» з «Зарціпо» на год раней, які зрабіў сваю справу.

«НН»: Ці сочыце за тым, што адбываеца на беларускай альтэрнатыўнай сцене?

АІ: Толькі з гэтай восені пачаў сачыць за беларускай альтэрнатывай. Магу сказаць, што яна ўся круціца вакол хардкору і «панк-ролу», а мастацкі змест імкненца да вобразу «блазнаватага прапока». Але, на мой погляд, гэта нармальная аб'ектыўная зъява для нашых місцынай. У нас няма музычнага «чыстага мастацтва».

Гурт «Зарціпо» ў канцы 1980-х. Не паверыце: першы зьлева ў другім шэрагу — Але́сь Ка́моцкі.

АФІША

Грыфаманія-2008

Х Міжнародны фэстываль гітарыстаў пройдзе 22—23 лістапада ў менскім ДК МТЗ (Даўгабродзкая, 24). Выступаюць: Юры Міхайлаў & Madera Hard Blues, Уладзімер Любінскі & B-Sendero, Андрэй Вайцяхоўскі, Юлія Лонская, Андрэй Казлоўскі & V.S.O.P., Андрэй Іваноў & Zartipo, Юры Несцярэнка & White Night Blues. Спэцыяльныя госьцы: Аляксандар Любчанка (Днепрапятраўск) і майстар двухручнага тэлінгу Віталь Макуکін (Сімферопаль). Квіткі: 15 000—25 000. Даведкі: (017) 230-20-32.

Мядзьведніцтва

У Індыі — рабочыя сланы, а ў нас — рабочыя мядзьведзі. Пра забыты брэнд нашага краю піша Алесь Белы.

Мядзьведзь сучасныі сусветнымі мэдыямі быццам на заўжды «аддадзены на водку» Рассеі як неаспречны сымбалъ яе непрадказальнага нораву. I маскоўскую Алімпіяду'80 зь яе «ласкавым Мішам» Захад бай-

катаваў, і Ельцына з Пуціным часта малевалі ў карыкатурным абліччы мядзьведзя, ну а ўжо Мядзьведзея дык праста грэх не парабоўваць, шторадок, з брунатным лясным уладаром.

Што ж, вобраз традыцыйны, і небеспадстаўны. Шкада толькі, што расейскі мядзьведзь захінае ад нас *сваіх*. Праўда, што і засталося ў сучаснай Беларусі тых мядзьведзяў добра калі сотня, а ў масавай сывядомасці дык нейкі адмысловы мясцовы, беларускі або і літоўскі, мядзьведзь адсутнічае зусім. А некалі ж наш Мядзьведзь, як сымбалъ, паспяхова канкураваў з расейскім. Бо мала дзе так ведалі і любілі мядзьведзяў, як у даўняй Літве. Вялікаму князю Жыгімонту Кейстутавічу ў 1440 г. гэтая любоў каштавала жыцьця. Ведаючы пра ягоны даверда свойскай мядзьведзіцы, якая звычайна шкраблася кіпцюрамі ў дзіверы, просячы ўпусьціць, змоўшчыкі-забойцы ў Троках падманулі пільнасьць вялікага князя: Аляксандар Чартарыйскі моўчкі падступна паскробся ў дзіверы, і Жыгімонт даверліва адчыніў...

Але, канечнэ, пры слове «мядзьведзь» у памяці ўзынікае найперш вобраз «Смургонскай акадэміі». Пад патранажам Ра-

РАМАН АБРАМЧУК

Беларускім мядзьведнікам прысьвячаецца

Усім! Усім Усім!
Шлезвіг і Зальцбург, і далёкі Рым!
І мяшчане славутага Бэрліна!
Ідуць зь лясоў дрымучых літвіны
Вас пацяшашь, штукамі забаўляць,
Дзівосы з далёкага Княства паказваць.

Мядзьведэй буры па вуліцах брукаваных няўклюдна ступае,
На раскошу Ганзы ляніва сабе пазірае,
На іхных паноў і халопаў,
Страсбур і Брэмэн, золата гандляроў Эўропы.

На плошчы, сярод кірмашнага люду,
Увечары зараўлі беларускія дуды.

Зъдзіўляліся тамтэйшыя людзі,
Сталыя і малыя: «Што ж далей будзе?»
На мядзьведзя вучонага раты развалі,
У далоні пляскалі, працягну чакалі,
Па-своему сабе нешта шпрэхалі:

«Дзіўныя гэтыя нетутэйшыя людзі:
З жывёлайнай дзікай да нас прыблукалі,
Танцы такія нам граюць,
Што шчэ не чуваць было
Пад нашымі стрэхамі».

Вечар удалы, зноў перамога,
Скамарошча слава, талераў многа,
Адпачыць бы літвінікам.

У першыя хвіліны сну,
Пасылья келіхай трох віна,
Думалася пад ратушныя ўдары гадзініка:

«...Заўтра зноў шлях
Па буйных гарадах...
Народ пацяшашь выкрунтасамі...

І ўсё ў іх падобна да нас...
І дуды равуць,
І карагод гэтаксама вядуць,
І да смаку былі іх каўбасы нам...

Але дзе ў нас драўлянае — каменьне ў іх,
І балбочуць груба на наскі слых,
Эх, заснуць бы хутчэй... — і паддаўся снам...

Прайшлі заходнімі дарогамі многімі,
Назаўжды запомнілі гэта ногі іх,
Горад за горадам, места за местам,
Туды, дзе больш выгадная прапазыцыя.

На кірмашах, калі ратушаў, пад гербамі,
Пад золатам праўленымі дамамі,
Пад раскошнымі камяніцамі

Дудар не адпачываў, вадар ня спаў,
Мядзьведэй соты раз сымхаоцце крываў,
Крываў, крываў, перакрываў.

Паходні палалі, бубнаў не шкадавалі,
Агмень у натоўпе мядзьведнікі раскладалі
З жартай і танцаў,
Пачуцьцяў ніхто ня стрымліваў.

Нямецкія назывы бессэнсоўна мільгалі,
Палацы раскошай вока стамлялі,
Вочы дарогу дамоў выглядалі...

Брук і ліхтары, заход, кірмашы —
Адпусцілі літвінікаў.

Кіруюць на ўсход,
Палякі — гасцінны народ.
Ідуць літвінікі,
Падсумоўваюць вынікі.

Радасыці посьпехаў не адняць,
Героямі сябе мняць,
Землякоў сваіх першых вітаюць.

Але думка ня хоча адна адпускаць:
«Ці ў Княстве дадуць нам вольна зайграць,
Скамарошыя грошыкі зарабляць?
Што магістраты нашыя да нас маюць?

Князь не забыўся на іх,
Загад па мястэчках чытаюць усlyх:

«...Разам з усімі бадзягамі...
Кожны хай восем грош дае...
Той, хто бяз справы ў нас пэўнае...»

Вось так.... Хто бяз справы ў нас пэўнае...
Справы ім падавай... Якой?
Залатарнай, кавальскай, піўной?

Абы грошай паболей сабраць!
Да шэлега ўсё абабраць!
Чужынцы золата сыпалі, а рабуюць — крэўныя!

«Кінуць!» — падступіла крывауднае пачуцьцё.
«Але касалапы, хайрусынікі і дарога —
Вось яно і жыцьцё.
Куды ўжо блз гэнага?

Як былі, так і будзем — мядзьведнікі.
Вільня, Крэва ды Меднікі,
Кірмашы Слоніму і Гародні, —
Шляхоў хопіць на ўсё лета Гасподне».

Па роднай Літве бадзяюцца,
Людзей весяліць не стамляюцца,
А гроши — адныя граши.

Ды памяць трываме ўспамін стары:
Каваныя ліхтары,

Шырокія капелюшы...

Натоўпы люду стракатага,
Халопы й паны далікатныя...
І дуда, як у нас, раве,
І вадар карагод вядзе,
Але ёсьць штось такое ў тым народзе...»

Скончаны сказ пра літвінікаў.
Годзе!

У загадзе Вялікага князя Жыгімента Аўгуста за 1566 г. аб агульным падатку пазначана: «зъ людзей валачашчых, каторыя бяз службы мяшкаваць, і тэж зь мядзьведнікаў, дуднікаў, скрыпкаў, і з кождага гудка і іных, у местах мяшкаваючых, хто службы пэўнае ня маець, з галавы самога і белых галоў і дзяцей па асмі грашэй». Іншыя рамеснікі плацілі падатак велічынёй 2—4 граши.

гісторыя

Фрагмент мапы Олауса Магнуса (1539).

дзівілаў тут цыганы дрэсіравалі мядзьведзяў. У часы росквіту «на стацыянар» бралі дзесяць «студэнтаў». Спачатку мядзьведзянятаў вучылі «танцаць», зымішчаючы ў клетку, мэталічнае дно якой падагравалася. Ратуючыся ад апёкаў, няшчасныя зывяры былі вымушаны ўздымацца на заднія лапы і пераступаць з лапы на лапу. Гукі бубна і ражка, якія супрадаваджалі жорсткі «сэмінар», потым асацыяваліся ў іх з гарачай падлогай. Так што кожны раз, чуючы знаёму музыку, яны кідаліся ў «танцы». Навучыўшы танцацаць, мядзьведнікі пераходзілі да наступнага этапу дрэсуры: вучылі барукацца, кланяцца і г.д. Вясной «прафэсары» з выхаванцамі накіроўваліся ў заробкі па кірмашах Рэчы Паспалітай, Рasei, Вугоршчыны, Нямеччыны. Увесень вярталіся назад у Смургоні.

Шкада, ня маэм дагэтуль са-

**Мядзьведнікі, альбо
літвінінкі** — беларускія
скамарохі, што паказвалі
прадстаўленыні з
дрэсіраваным
мядзьведзем. Польскія
кронікі XIV ст. згадваюць
«літвінінкай»,
прывезенай у Кракаў для
забавы двара Ягайлы. У
XVI—XVII стст. іх
выступы зафіксаваны ў
краінах Заходняй Эўропы,
на Балканах, у
Скандинавіі і Московії.
Дзеля папуляранасці
гэтага рамяства Радзівілы
стварылі «Смургонскую
акадэмію» — цэнтар
скамароства і дрэсіроўкі
мядзьведзя.

ліднай, прафэсійна зробленай гісторыі акадэміі. Нават невядома дакладна, калі яна спыніла існаваньне. Ці то ў канцы XVIII ст., ці то на пачатку XIX ст. Польская інтэрнэт-энцыклапедыя Вікіпэдыя съцвярджае, што падчас паўстання 1830—1831 гг.

У Налібоцкай пушчы дагэ-
туль старыя распавядаюць ле-
генду, быццам дрэсіраваныя
мядзьведзі дапамагалі буда-
ваць самыя старыя пушчанская
храмы, напрыклад, касьцёл у
Дзераўной. Быццам бы на
сэпіну ім навязвалі кошык, і
яны рагмана цяглі па рышта-
ваньнях на высокія вежы цэг-
лу. А там ужо муралі падхопл-
івалі. Хутчэй за ўсё — анэксці,
але прыгожы і дасціпны. На
гэтым фоне мядзьведзі, якія
вазілі Радзілавых гасцей у
Нясьвіжы, запрэжаныя ў сані,
выглядаюць суцэльнай баналь-
шчынай. Страчаны скарб
літвінскай цывілізацыі: у Інды

— рабочыя сланы, а ў нас — рабочыя мядзьведзі. Вось на якім прыкладзе трэба выхоўваць дзяцей! Хто б узяўся напісаць забаўную книгу пра працавітага пушчанскага мішку? (Была падобная аповесьць у Лынькова. Шкада, такіх ня пішуць цяпер, каб яшчэ і ачышчаных ад камуністычнага патрыятызму ды зь веданьнем гістарычных рэалій, як «Мядзьведжая акадэмія» Вітаўтаса Місявічуса ў літоўцаў.) Ды што там мядзьведзі-будаўнікі, калі ж нібыта для славутага Баруты, улюблёнаага мядзьведзя Карала Радзівіла, Тызэнгаўзаў балетмайстар італьянец Пэцінэці стварыў адмысловую балетную партню. Адно што Пане Каханку заўпарціўся, не захацеў, каб ягоны пястун працаваў на славу канкурэнтаў. Так і застаўся Барута на вечныя часы выклікам Елізар'еву і ўсім ягоным наступнікам.

А ці памятаеце мядзьведзя, які ў эпічнай паэме Міцкевіча ледзь не загрыз Тадэвуша і Графа? І толькі трапны стрэл Гервасія (ші ўсё ж ксяндза Робака?) тых уломкаў уратаваў? Той мядзьведзь таксама быў налібоцкі, з таго самага легендарнага матачніка літоўскага, дзе ніколі не ступала нага чалавека і дзе зъяры ад часоў Стварэння нібыта жылі сваёй лясной першшынна-дэмакратычнай дзяржавай: «што зъ ўсімнай гушчы зъвер выйшаў і што краўся з Занямонскай пушчы», — бо з Наваградзкага, левага, рускага боку Нёмна Налібоцкая пушча выглядала Занямонскай. Ды і смургонскія мядзьведзі, відаць, паходзілі з найбліжэйшых вялікіх пушчай: Рудніцкай, Налібоцкай...

Слава літоўскага мядзьведzia некалі грымела далёка па ўсей Эўропе, салодка дражнічы расьпешчаную гуманітарную багему на парыскім ды лёнданскім бруку.

Праспэр Мэрымэ, бліснуўшы някепскім веданьнем літоўскіх рэалій, напісаў нават навэлю «Локіс», пра мядзьведzia-пярэваратня, які доўга жыў у ablічы маладога графа Шэмета, і толькі ў першую шлюбную нач прайвіў зъвярыну сутнасьць, загрызшы маладую жонку. Ма-

тывы гэтай навэлі потым былі выкарыстанныя ў казцы Яўгена Шварца «Звычайны цуд» і ў аднайменным, культавым не-калі, савецкім фільме.

Гербам Жмудзі дык увогуле здаўна быў мядзьведзь. А на ёўрапейскіх картах XVI—XVII стст. частым быў малюнак мядзьведзя, які спрабуе ўдзерціся ў борці, але натыкаецца на ахоўныя мачугі, густа абсаджаныя вострымі шыпамі. На вядомай карце Олаўса Магнуса (1539 г.) такі мядзьведзь няўдала спрабуе паласавацца бортнымі мёдамі рыхтык недзе калія Крэва і Смургоняў. А вось загадкавая *Белая Русь* для ёўрапейцаў XVII ст. некалі асцыявалася зь... белымі мядзьведзямі! Шымон Стараўольскі, які ці не пад Берасьцем нарадзіўся, даводзіў абсалютна сур'ёзна: «Русь, сумежная і падуладная Вялікаму Княству Літоўскаму, называеца папросту Белай таму, што жыхары белы колер маюць і белае адзеньне ў старажытныя часы ўжывалі... Але і прырода там увогуле белая — ваўкі, мядзьведзі і зайцы белыя...» Так што анекдатычны стэрэатып жыхара сучаснай Польшчы, што ў Беластоку белыя мядзьведзі шпацируюць па вуліцах, мае за сабой доўгую традыцыю.

Міністэрству спорту і турызму РБ, якому і хочаща, нібыта, завабіць турыста ў краіну, але і маніцца абысьціся мінімумам высілкаў і сродкаў, ніяк ня прыйдзе да галавы — кваліфікавана «раскруціць брэнд» Смургонскай акадэміі. Сумленна ўкласціць ў забытую славу і тады ўжо чакаць гасцей. Або і глубока нацыянальному нашаму цырку (пакінем Елізар'ева ў спакоі) — чаму б не прымусіць мішак ізноў папрацаваць на гонар краю? Ды хоць бы знак памятны паставілі на Французскіх горках у Смургонях, дзе тая акадэмія месьцілася. Каб не выглядаць «смургонскімі акадэмікамі», як дауней іранічна называлі людзей інтэлектуальна нязграбных, намякаючы, што смургонскага мядзьведзя і тое лягчэй навучыць культуры, чым такога недарэку *Sapiens*'а на дзявюх нагах.

НОВЫЯ КНІГІ, ДАСЛАНЫЯ Ў РЭДАКЦЫЮ

Новыя расейскія гістарычныя выданьні

Флоря, Б.Н. Польско-литовская интервенция в России и русское общество. — М.: Издательство «Индрик», 2005. — 416 с.

Дасьледаванье ўсходнія палітыкі Рэчы Паспалітай у гады расейскае Смуты даваляе аўтару манаграфіі паказаць нерэальнасць тых уяўленняў, якія склаліся ў савецкай пасъявленнай гісторыяграфіі пра тое, што ў сваёй палітыцы адносна Pacei лідэры Рэчы Паспалітай пасъядоўна рэалізоўвалі складаны, разьлічны на шэраг этапаў палітычны праект. Што датычыць умышання ў грамадзянскую вайну ў Pacei, то эліты Рэчы Паспалітай былі падзеленыя. Абраўшы ж у 1610 г. каралевіча Уладзіслава сваім царом, маскоўскія ўладнія колы разълічвалі на спыненне ўмышання Рэчы Паспалітай у маскоўскія справы і на вывад шляхецкіх аддэлаў з Pacei. Умовы абрання Уладзіслава былі выпрацаваныя пры ўздзеле ўсіх «чыноў» расейскага грамадзтва, якія ў той

час знаходзіліся ў Маскве.

Польськія і некаторыя расейскія гісторыкі скрытыкавали караля Жыгімonta III за тое, што ён так і не адпусціў у Москву на царскі трон свайго сына. З гэтай нагоды Б.Флора піша: «Так, ён павінен накіраваць у краіну, што знаходзілася ў стане глыбокага ўнутранага крызісу, свайго старэйшага сына, 15-гадовага хлопца, які на мяў ніякага сур'ёзнага палітычнага досьведу». Пры гэтым расейскі бок настойваў, каб яго не суправаджали дарадчыкі з Рэчы Паспалітай, а таксама шляхецкае войска. Жыгімонт III не пагадзіўся адпусціць сына, а расейская Смута працягвалася надалей. Зъ вядомым вынікам.

Кром, М.М. Стародубская война (1534–1537). Из истории русско-литовских отношений. — М.: ИД «Рубежи XXI», 2008. — 140 с.: ил.; карты — (Серия «Забытые войны России»).

Кніга прысьвеченая так званай Старадубс-

кай вайнे, якая хоць і не прынесла ніводнаму з бакоў значных тэрытарыяльных набыткаў, але па напружанні й маштабу баявых дзеянь — няў у памежжы ад Апачкі на поўначы да Чарнігава на поўдні зусім не саступала іншым венным кампаніям. Войскі праціўнікаў хоць і не сышодзеліся ў вялікіх палавых бітвах, але бязълітасна штурмавалі замкі, зьдзяйсьнялі рэйды ўглыб тэрыторыі ворага. Узімку 1535 г. маскоўскія аддзелы амаль дайшлі да Вільні.

Але єсть важливі аbstавтви, якія надають асаблівую цікавасьць вивчэнню падзеяў Старадубскай вайны — да нас дайшоў вялікі комплекс дакумэнтаў, які дазваляе прасачыць хаду баявых дзеяньняў з такой падрабязнью — цю, што немагчыма адносна іншых войнаў паміж ВКЛ і Масквой у XVI ст., за выняткам Інфлянцкай. Пляны маскоўскага і ліцьвінскага камандаванья, дэталі ваенных аперацыяў, а таксама такая «проза» вайны, як рамонт дарогаў ды будаўніцтва мастоў — усё гэта паўстae са старонак захаваных дакумэнтаў.

Длugoш, Ян. Грюнвальдская битва / Издание подготовили Г.А. Стратановский, Б.В. Казанский, Л.В. Разумовская.

— СПб.: «Наука», 2007. — 216 с. (Серия «Литературные памятники»).

Гэтая кніга — рэпрынтнае ўзнаўленыне выдання 1962 г., у якім быў апублікаваны фрагмент пра падзеі 1386—1411 гг. з лацінамоўнай «Гісторыі Польшчы» слыннага польскага гісторыка XV ст. Яна Длугаша.

«Было, апроч таго, у пруским стане і ў або-
зе баатыра барылак зъ віном, да якіх каралеу-
кае войска пасъля разгрому ворагаў, стомле-
нае бітвой і летняй съпёкай, было зъбеглася,
каб спатоліць смагу; некаторыя рыцары дзе-
ля спаталеньня смагі чэрпалі віно шаломамі,
іншыя пальчаткамі, іншыя нават ботамі. Але
Уладзіслаў (Ягайла)... баючыся, каб войска
ягонае, ап'янёнае віном, на стала 6 марным,
загадаў разьбіць ды зънішчыць барылкі зъ
віном. Калі яны паводле загаду караля былі
разьбітыя, віно палілося на трупы палеглых,
якія на месцы варожага стану ляжалі немалімі
кучамі, утварыўшы ў зъмяшэнні з крывіёу за-
бітых людзей і коней чырвоны струмень;
было бачна, як цёк ён да сенажацяў паселіща
Тэнэнберг....»

Алег Дзярновіч

Той самы Шэксьпір

Ад дошчачкі да дошчачкі

Больш чым дзьвесьце гадоў таму гісторык Джордж Стывенс зазначыў, што ўсе тое, што вядома пра Ўльяма Шэксьпіра, можна падсумаваць некалькімі караценкімі скажамі: нарадзіўся ў Стратфордзе-на-Эйване, стварыў сям'ю, зъехаў у Лёндан, зрабіўся акторам і драматургам, вярнуўся ў Стратфорд, напісаў тэстамэнт ды выправіўся да Абрагама на піва.

Праз чатырыста гадоў ліхаманкавых пошукаў даследчыкі здолелі знайсці блізу ста дакументаў, так і іншыя звязаныя з Шэксьпірам: запіс у царкоўнай кнізе, купчыя, мытныя дэкларацыі, пілобны ліст, судовыя пазовы (зыскі быў тады ў Ангельшчыне нешта накшталт нацыянальнага спорту) і г.д. У прынцыпе, гутарка вядзеца пра не абы-якую колькасць матэрый, але проблема палягае ў тым, што граматы і съведчанні пазбаўленыя жыцця. Яны расказваюць нам пра афіцыйнага Шэксьпіра, але ня кажуць нічога, які быў чалавек.

Да таго ж мы ня ведаем такіх падрабязнасцяў: колькі дакладна і ён напісаў, у якім парадку. Дарма што Шэксьпір пакінуў пасыль сябе больш за мільён друкаваных словаў, але засталося ўсяго толькі чатыринаццаць словаў, напісаных ягонай рукой — ды і тыя ня надта інфарматыўныя — гэта шэсць подпісаў уласнага імя і два слова — «by me» («напісаны мною»), выведзеных ім пад тэкстам тэстамэнту. Мы нават ня ведаем, як правільна па-ангельску пісаць ягоное імя — хачыцца Шэксьпір, здаецца, сам ня ведаў дакладна, бо ў шасці знойдзеных подпісах ён штораз падпісваўся па-новаму — William, Willm Shaksp, Willm Shakspe, Willm Shakspere, Willm Shakspe, William

Shakspere, Wm Shakspe, Shkespe i William Shakespeare.

Шэксьпір і нацыянальны рух Квэбэку

На парозе ХХ стагодзьдзя гэтую прыкрою загану шэксьпіранязнаўства намысліла выправіць за ўсяную цану адна амэрыканская пара

— нейкія Чарлз і Гульда Ўаласы. Алантыя навуковцы прадалі дом у ЗША і пaeхалі ў Ангельшчыну. На працягу 5 гадоў, па 18 гадзін на дзень, яны аркуш за аркушам праглядалі ўвесі вялізны брытанскі архіў. І ўрэшце зрабілі гэта! — знайшли дакумент, дзе Шэксьпір фігуруваў як съведка ў справе аб

бойцы двух ягоных суседзяў. Стара-даўняя папера захавала съведчанні Шэксьпіра, у якіх ён... адмаўляеца съведчыць, і варты дадаць, адмаўляеца справядліва — суд адбываўся праз восем гадоў пасля бойкі).

Нягледзячы на міэрнасць сваіх знаходак, Ўаласы тады канчатковая пераканаўся ва ўласнай навуковай прыніківасці. І нават калі граматыя цяжкасці прымусілі іх, адмовіўшыся ад Шэксьпіра і Ангельшчыны, вярнуцца ў Злучаныя Штаты, дык Чарлз Ўалас стаў шукаць у Тэхасе нафту без усякіх прыладаў, з дапамогай аднаго свайго позірку. На апошнія сямейныя гроши ён купіў адно з тэхаскіх палёў, дзе, паводле ягоных зрокавых адзнак, мусіла быць нафта. Шэксьпіранязнаўца памёр багаты як Крэз, але, паводле съведчаннія блізкіх, не зусім шчаслівы. Хацелася ў Лёндан, у архівы.

Выдае тое, што знаходка апантанай пары ня толькі натхnilа навуковыя колы на вялікія зыдзяйсненні, але і прынікіла шэксьпіранязнаўчай грамадзе парападынныя ўхілы. Нават самыя руліўшыя навукоўцы ня ўтрымліваюць ад спакусы неабгрунтаваных дапушчэнняў — часцяком у іх запамят фантазій, але замала аргументаў. Так шанаваны гісторык Айвар Браун прыўшоў да высновы, што ўсе факты біографіі Шэксьпіра выразна съведчаць, што «Шэксьпір хварэў на інфекцыю стафілікоу ў сур’ёзнай форме і меў кароткагрэміновыя напухласці на скуры». Іншыя, вельмі паважаная ў Лёнданскім ўніверсітэце, даследчыцы Кэрэлайн Сферджен цалкам пераканаўшы, што з руліўшага прачытанніа п’есаў можна вывесці зынепнасць Шэксьпіра: «спадар Ульям быў мужчына кампактнага

целаскладу, камлюкаваты, крыху хударльвы, з выдатнай каардынай, надзвычай гнуткі, з вострым зрокам». Да съведчання таксама пэўная, што «скура ў Шэксьпіра была сыветлай і сувежай і ў маладосці хутка мянілася колер у залежнасці ад змены наущыць і эмоцый».

З гістарычнай постаці Шэксьпір часцяком ператвараецца ў навуковае насланынё. Хуткага агляду навуковых часопісаў — ад мэдыхнічных да гістарычных — стае, каб наткніцца на такія артыкулы, як: «Вушныя захворванні ў п’есе «Гамлет», «Закон размеркавання Пуасона ў санетах Шэксьпіра», «Шэксьпір і нацыянальны рух Квэбэку», «Маці Гамлета: жанчына або мужчына?» і таксама іншыя навуковыя працы на ня менш арыгінальныя тэммы.

Ульям наш Шэксьпір

Менавіта таму, што мы ведаем так шмат і есаў Шэксьпіра, мы выразна адчуваєм, як мала ведаем пра яго, як пра чалавека. А захавалася ж цэлыя 38 п’есаў — фантастычная лічба для аднаго аўтара з далёкага XVI стагодзьдзя, асабліва пасля задушнай рэвалюцыі пуртыгансму. І калі б мы быў знаёмныя толькі з ягонымі камэдымі, дык быў б перакананы, што Шэксьпір — павярхойны шпанюк-жыццялюб. А калі б захаваліся толькі санеты — мы б зрабілі выснову, што ў жыцці вялікі ангелец быў апантаны змрочнымі жарсынямі. Але ж цэлы съвет захаваных п’есаў надае Шэксьпіру разгалісты суплёт эпітэтаў: ён і шляхетны, і разважны, і мэтафізичны, і, не раўнучы, Макіевіч, цыничны, і нэратычны, і легкадумны, і жыццялюбны, і шмат які яшчэ. І менавіта таму, пэўна, нараджаеца супяречлівае пачуцьцё, што мы ведаем пра Шэксьпіра ўсё. Усё і... нічога.

З ангельскіх, скарачаючых, пераклаў Павал Касцюковіч паводле Bill Bryson «Shakespeare: The World as Stage»

СЪЦІСЛА

Прыляцелі перадвеснікі зімы

На гэтым тыдні ў сталіцы арнітоліті заўважылі шчабятухі. Гэта шаравата-бурыя птушачкі з ружовай грудкай і малінавай шапачкай.

Гнядзуюцца шчабятухі ў зонах тундры, лесатундры, тайге Эўразіі і Паўночнай Амэрыкі.

У Беларусь прылятаюць традыцыйна ў канцы кастрычніка — пачатку лістапада. Пабачыць іх можна ў бярозавым або альховы� гаі.

Хуліган напаў на брыгаду «хуткай»

Вечарам 23 кастрычніка ў дзяжурную частку «хуткай» паступіла тэлефанаванне ад маладога чалавека аб тым, што ягоная маці дрэнна сябе адчувае. Калі машына прыбыла да пад’езду дома, хлопец, які знаходзіўся ў стане алькагольнага ап’янення, стаў кідацца на ўрачоў, выкідаць іх з аўтамабіля і брыдка лаяцца.

Урач і фельчар прайшлі ў пад’езд і ўбачылі жанчыну, якая ляжала на лесьвічнай пляцоўцы. Мэдышкі спрабавалі дапамагчы хворай, але сын

перашкаджая, лаяўся, біўся. Затым выхалі ў мэдыкаў чамадан з прыборамі — дэфібрілятарам і кардыграфам і скінуў на піжэйшы паверх. Прыборы разбліціся, урачы выклікалі міліцыю. Хуліган быў затрыманы. Пры аптычнай супрацоўнікі міліцыі высыветлілі, што ў той вечар малады чалавек, ужыўшы алькагол, пасварыўся з маці, яны выбеглі на лесьвічную пляцоўку, дзе жанчына стала дрэнна.

Францыя: праколваць прэзыдэнта — можна

Вярхоўны суд Францыі адпрочынў просьбу адвакатаў Нікаля Сарказі забараніць продаж лялек віду ў вобразе французскага прэзыдэнта. На думку адвакатаў, Сарказі, як і кожны іншы грамадзянін, мае права абараніць свой гонар і вобраз. А вытворца лялек, выдавец Жан-Франсуа Кавальскі, даводзіць, што гумар — неад’емная частка свабоды слова. Судзьдзі вынеслі пастанову на карысць вытворца, засвідчыўшы, што лялка —

«гумарыстычная і

сатырычна». Судзьдзі зрабілі заўвагу, што «праколванье лялек, якія маюць падабенства з рэальнімі людзьмі, — дрэнны густ, але функцыяй суду ня ёсць судзіць, што зъяўляеца добрым густам, а што — дрэнным».

Вытворца незадаволены самім фактам скарыі з боку Сарказі: «Яшчэ ў 2006 годзе будучы прэзыдэнт абвясціў, што «лепей яшчэ адна карыкатура, чым яшчэ адна цэнзура».

«Вуду-камплект зь Нікаля Сарказі» капшуе 13 ёура і акрамя самой фігуркі ў ім ёсць 20 штапелкі ды інструкцыя, якая тлумачыць, як правільна праколваць лялку.

Сы-ы-ы-ы-р!

У Москве скрапі 20 тонай сиру. Гэта зрабілі троє невядомых, якія падышлі да кіроўцы грузавіка і адракамэндаваліся супрацоўнікамі фірмы-грузаўтрымальніка. Ніх, ні сиру пакуль не знайшли. Урон сягае пад 100 тыс. даляраў.

У Бутане выйшла першая штодзённая газета

Будыскія манахі моляцца за

посыпех першага штодзённага выдання, выпуск якога пачаўся ў Бутане. Каб газета дайшла да аддаленых раёнаў краіны, спатробыца тыдзень.

Выданне васьмістаронкавай Bhutan Today зъяўляеца спрабай пабудаваць у каралеўстве свободную прэсу. Нумар Bhutan Today капшуе 5 нгултрумаў (каля 200 рублёў). Бутан — краіна ў Гімалаях, заціснутая між Кітаем (Тыбетам) і Індыйяй (Захаднія Бэнгалья). Насельніцтва — 1,9 млн чалавек, тэрыторыя — 46,5 тыс. кв. км.

Элвіс і пасыль съмерці зарабляе больш за жывых

Элвіс Прэслі — самы баґаты мярцівяк у сусвеце. Ягоны творчы даробак прынёс напшадкам летасці \$52 млн. Другім у сусідстве ідзе мастак-стваральнік мультиштабнага сабакі Снупі Чарлз Шульц (прыбыткі склалі калі \$33 млн), на 3-м — памерлы летасці пры навісвітленых абставінах аўстралійскі актор Гіт Леджэр (\$20 млн). Сыледам ідзе навуковец Альберт Айнштайн.

Жыхар Бухарэсту спрабаваў прадаць жонку на сایце патрыманых аўтамабіляў

Спачатку 20-гадовы Алекс Крэту зъбіраўся прадаць сваю 25-гадовую жонку за 4 млн брытанскіх фунтаў, але потым зынізіў кошт да 3 млн.

«Жонка на продаж. Мадэль 1983 году, добры стан.

Поўная кампектацыя,

умяшчальны багажнік,

добрая падвеска, бу. Цана

дамоўная. Да даюцца

кампектуючыя трох- і

пяцігадовай даўніны.

Патрабуе сур’ёзна

стайленаўся», — было напісана ў аўтаве.

Паводле ягоных словаў, ён разъясняў, што жонка яму надакучыла, і ён хацеў з яе пажартаваць.

Крэту атрымаў шэраг прапанаваў, але ніхто не рагышўся купіць, кажучы або пра вельмі высокую цену, або адсутнасць магчымасці набыць жонку ў растэрміноўку.

СП, ЛК, паводле Bill Bryson, BelaPAN, AP, Reuter, forbes.com

ВОЛЬНЫ ЧАС

Дні Святога Губэрта

6—8 лістапада ў Горадні пройдуть Дні Святога Губэрта. Святы Губерт — заступнік Горадні. Гісторыя Горадні — гэта гісторыя эўрапейскага гораду. Традыцыі, якія нараджаліся ў далёкіх эўрапейскіх краінах, зь лёгкасцю і вельмі натуральна прыжываліся тут і хутка рабіліся сваімі. На дзень Святога Губэрта, які адзначаецца 3 лістапада, у мінульым прыгладала ў Горадні свята гораду. Сцэна са зъўліннем Алены з залатым крыжам паміж рагамі перад Губертом, а менавіта такім ёсьць герб гораду, была самай чаканай сядром гардзенца ў дзень свята.

«Мы аднаўляем традыцыю шанавання нашых святых заступнікаў. Мы заахвочаем Вас любіць свой горад, ведаць яго гісторыю і традыцыі, быцца неабыкавымі да таго, чым жыў і жыве горад і што зь ім сёняня вырабляюць рознага рангу чыноўнікі. Мы хочам, каб Вы зъвярнулі ўвагу на падзеі, якія адбываюцца ў горадзе. Мы праганоўваем Вам гісторыю і традыцыю Горадні без ідэалёгі», — гаворыцца ў прэс-рэлізе гарадзенскага «Руху «За Свабоду».

Программа святкавання:

6 лістапада (чацьвер)

18.30 — прэм'ера дакумэнтальнага фільму «Новы Свет», знятага маладымі гарадзенцамі. Фільм прысычаныя прыгожаму гарадзкому раёну забудовы 20—30-х гадоў мінулага стагодзьдзя, вядомаму пад назвай Новы Свет, які сёняня знаходзіцца пад пагрозай зыншчынны (памяшканье Таварыства Беларускай Школы, Будзённага, 48а—44).

19.20 — прэзэнтация альманаху «Горад Святога Губэрта», дзе між іншага зъмешчаныя ўспаміны колішніх жыхароў Новага Свету і пададзеныя схемы плянаванай «эрканструкції» Калоскай царквы XII ст. (памяшканье Таварыства Беларускай Школы, Будзённага, 48а—44).

Андрэй Кіштымаў, Але́сь Смолянчук, Андрай Чарнякевіч, Анатоль Трафімчык ды інш.

15.30 — 18.30 — адкрытыя грамадскія круглы стол «Горад Святога Губэрта: сучаснасць супраць мінушчыны». Удзел возмуць гісторык Захар Шыбека, Сяргей Харэўскі, старшыня Рэспубліканскага добраахвотнага таварыства аховы помнікаў Антон Астаповіч. Запрашаюцца ўсе ахвотныя (памяшканье Таварыства Беларускай Школы, Будзённага, 48а—44).

8 лістапада (субота)

17.00 — творчая сустрэча з Ігарам Варашкевічам, лідэрам гурту «Крама». «Гэй там, на лівай», «Хворы на рок-н-рол», «Камэндант» і ўсё найлепшае для Вас ад Ігара Варашкевіча і арганізатораў Дзён Горадні.

Святкаванне адбудзеца па адрасе: Будзённага, 48а. Арганізаторы запрашаюць на Дзень Святога Губэрта ўсіх ахвотных. Уваход вольны.

КІНО НА ВЫХОДНЫЯ

«Мадагаскар-2»

Мультфільм пра шалёных жывёлай для сямейнага прагляду.

Мадагаскар-2 (Madagascar: Escape 2 Africa)

ЗША, 2008, каліяровы, 80 хв.

Рэжысёры: Эрык Дарнэл, Том Макграт

Жанр: Анимацыйная прыгодніцкая камэдыя для ўсёй сям'і

Адзнака: 6 (з 10)

Вясёлая кампанія — леў Алекс, зэбра Марці, жырафа Мэлман і бегемоціха Глёрья вырашаюць вярнуцца ў Нью-Ёркі заапарк. Але самалёт, кіраваны шаленай хеўрай пінгвінай, церпіць аварыю ў афрыканскім запаведніку.

ІМПРЭЗА

Паэтычны слэм «Вершамі Вуліцы»

13 лістапада ў Менскім фальварку «Добрыя Мышлі» (Магілёўская, 12/1) а 19-й пачненца паэтычны слэм «Вершамі вуліцы». «Вершамі вуліцы» — гэта спроба рэанімаваць вулічнае мастацтва чытаць вершаву, чесна перапленае з пэрформансам і тэатральным шоў. Паэтычны слэм ня будзе мець ганаровых судзьдзяў, абіраць лепшага паэта вечара будзь выключна глядачы. А таму паэты павінны презэнтаваць свою творчасць максімальна арыгінальным чынам. Падаць заяўку можна праз email: pishu.by@gmail.com. У лісьце трэба напісаць імя, Прозвішча, Узрост, горад пражывання, 5-10 сваіх вершаў. Заяўку прымаюцца да 10 лістапада ўключна. Таксама запрашаем глядачоў! Абязацем, што будзе цікава!

КАНЦЭРТЫ

Рок-школа. Адборачны канцэрт

10 лістапада ў «Гудвіне» (пр. Незалежнасці, 19) — рок-школа. Адборачны канцэрт. Бяруць удзел: ESPRIT, «Голая Манашка», «Мутнае Вока», Restart, Tlusta Lusta, «Кашлаты Box», Zaniapad, «Спрат», «Абшар», Wisp і іншыя. Квіткі: 7000.

Канцэрт на біс

11 лістапада ў «Графіці» (зав. Калініна, 16) — Зыміцер Вайцюшкевіч з «Канцэртам на біс». Пачатак а 20-й.

«Голая манашка» ў DAclub'е

11 лістапада на пляцоўцы менскага DAclub'у (П.Броўкі, 22) 10-цігодзідзе свайго існавання мае адзначыць гурт «Голая манашка». Пачатак а 19-й. Да ведкі: (029) 870-10-07, (033) 635-16-54.

Безьбілета

7 лістапада ў «Рэактары» (В.Харужай, 29) — вялікі канцэрт у гонар «Дня безьбілетніка»—2008. Пачатак а 19-й.

Блюз у Менску

8 лістапада ў к/з «Менск» — III міжнародны фестываль «Менск—Блюз-2008», на які запрошаныя найлепшыя блюзмены Украіны, Літвы, Польшчы і Бела-

руссі. Пачатак а 18-й.

Neuro Dubel

14 лістапада ў DAclub'е (П.Броўкі, 22) — Neuro Dubel. Пачатак а 19-й.

Bandscan: Belarus

3 лістапада па студзень 2008—2009 году ў Беларусі, у рамках праекту Bandscan: Belarus, адбудзеца некалькі музычных канцэртаў з удзелам беларускіх і швэдзкіх музычных гуртоў. Чатыры швэдзкіх гурты — «Alice in Videoland», «Paris», «I love you baby!», «Pluxus» — выступяць у Беларусі ў якасці гасцей.

7 лістапада ў Віцебскім клубе Zebra выступаюць гурты CHI WANGA, СКІМЕН, OMNEA MIA MECUM PORTA, LaBo, Белы Дом, Jenova.

Таксама 13 лістапада граюць GOLDRICK, Minas Morgul, HELLOCOST, УЖЕ, Індра, SOUTH BAND.

9 лістапада ў менскім клубе Fabrique (Мясцікова 25, 2-і паверх) выступаюць Hair Peace Salon, Open space, Дзецидзяцей, Порт Манэ, Аナンімка, Фрык кабарэ, Сепебраня свадзьба, Alice in Videoland (Швэція, поп-панк, электра-панк). Пачатак а 18-й.

16 лістапада — Bez.Not, Morfe Acoustic Band, The Toobes, Джамбібум, Energy, Hum Flying Bulletproof Noodle, Paris (Швэція, брыт-панк, поп-панк). Пачатак а 18-й.

ТЭАТРЫ

Гуніла Хэйльборн і яе «Гарачая бульба»

хутка ў Віцебску

Швэдзкі харэограф Гуніла Хэйльборн і яе танцевальная трупа ўпершыню выступяць у Беларусі ў рамках міжнароднага фестывалю сучаснай харэографіі, які пройдзе ў Віцебску з 19 па 23 лістапада. Беларускія глядачы ўбачаць танцевальную пастаноўку «Гарачая бульба».

«Гарачая бульба» — прыгожы і прости пэрформанс, які ўяўляе сабой фірмовы знак Гунілы Хэйльборн — спалучэнне танцу, пэрформансу, тэксту і відэа, напоўнены цеплынёй, каканьнем і гумарам, з пышчотным мэліхалічным густам фруктовай іроніі.

Купалаўскі тэатар

8 (сб) — «Слуга двух гаспадароў»

9 (ндз), 10 (пн) — «Памінальная малітва»

11 (аўт) — «Больш чым дождь»

12 (ср), 13 (чц) — «Пінская шляхта»

14 (пт) — «Я не пакіну цябе...»

15 (сб) — «Івана, прынцэса Бургундзкай»

16 (ндз) — «Чычыкаў»

ранішнія спектаклі

9 (ндз) — «Сынекнай каралевай»

малая сцэна

14 (пт) — «Маці»

ВЫСТАВЫ

Экскурсія па праспэкце Незалежнасці

Гісторык Іван Сацукевіч запрашае 16 лістапада па экскурсію па праспэкце Незалежнасці. Сустрэча а 10-й калія ўваходу ў галоўны

Kartoffel

16 лістапада ў к/з «Менск» адбудзеца паказ анімацыйных фільмаў-прызёраў фэстывалю съвету. У рамках праекту будзь паказаныя працы самых розных напрамкаў анімацыйнага мастацтва. У праграму першага паказу ўваходзяць фільмы-прызёры фэстывалю Annesy (Францыя), Clermont-Ferrand (Францыя), Anim'a Mundi (Бразілія), ArsElektronica (Нямеччына), ляўрэаты прэмii Golden Nica на Prix Ars Electronica і шмат іншых. Будзь паказаныя ня толькі навінкі, але і старыя фільмы.

корпус БДУ (пр. Незалежнасці, 4)

Рыбны дзень

У музэі сучаснага выяўленчага мастацтва (пр. Незалежнасці, 47) да 10 лістапада працуе выставка Юрыя Несьцерука «Рыбны дзень». Выставу можна ўмоўна разыбіць на тэмы: «Рыбы-фрэскі», «Рыбы на сінім», «Рыбы на чорным» і «Рыбы ў квадраце».

Штучны съвет Аляксандра Некрашэвіча

У арт-галерэі «Падземка» (пр. Незалежнасці, 43) да 14 лістапада працуе выставка «Цюніг — штучны съвет Аляксандра Некрашэвіча». Гэта жывапісны роздум пра ўзаемадзеяньне тэхна-індустрыяльнага асяродку і чалавека.

Пётра Чайкоўскі

У музэі гісторыі і культуры Беларусі да 30 лістапада працуе выставка «П.І. Чайкоўскі». Выбранныя старонкі жыцця і творчасці.

Выставка графікі Анджэя Канечнага

12 лістапада а 17-й у музэі сучаснага выяўленчага мастацтва пачынае працаўца выставка графікі Анджэя Канечнага (Гдыня, Польшча) «Пастэлі». Выставка будзе працаўца ўваходу да 30 лістапада.

Плакат у Дрэздэне

У Дрэздэнскім клубе AQUARIUM працуе выставка плякату «Візуальны код часу»: постсавецкое мастацтва плякату Беларусі». Наведальнікі выставы могуць

знесці з сабой часцінку Беларусі ў выглядзе каталёгу, што змяшчае 43 рэпрадукцыі плякатаў, аздобленыя тумачальнымі надпісамі і ўступнымі тэкстамі на беларускай і ангельскай мовах. Выставка праходзіць у Дрэздэні да 30 лістапада.

Мэлёдый чыстага колеру

3 12 лістапада ў музэі муззі працуе выставка твораў навучэнцаў дзіцячай мастацкай школы Мазыру «Мэлёдый чыстага колеру».

Літаратурныя сустрэчы на сядзібе ТБМ

У сераду Менск зазнай надзвычайны наплыў жыхароў Pacei — заўзятараў «Зеніту».

Ня ўсё ў жыцьці апошні раз

Каб штотыдзень атрымліваць
газету. Кошт на месяц — 12 тыс.
рублёў.

1) Просім усіх ахвотных чытаць
газету паведамліць у Рэдакцыю
свае адрасы і тэлефоны. Гэта
можна зрабіць праз: тэлефоны:
(017) 284-73-29, (029) 260-78-32,
(029) 618-54-84; e-mail:
dastauka@nn.by, паштовы адрес:
220050, г.Менск, а/c 537.

2) Просім у бінкі банкаўскага
паведамлення і паштовага
пераказу дакладна і разборліва
пазначаць адрас, у тым ліку
паштовы індыкс і код пад'езду.

Дзякую

Іне С. з Барысаўскага раёну.
Стэфану Н. з Полацкага раёну.
У.В. з Ліды.
А.К. з Магілёва.
Анатолю К. з Любанска га раёну.
Андрэю Г. з Полацкага раёну.
Сяргею Ц. з Докшыцкага раёну.
Ганыне Р. з Валожынскага раёну.
Віктару Н. з Капыльскага раёну.
Міхailу Б. з Полацку.
Георгію Р., Сяргею Ц. з Баранавіцкага
раёну.
Грыгорию К. з Мазырскага раёну.

ПАВЕДАМЛЕНИЕ

Kacip

КВІТАНЦІЯ

Kacip M.P.

ПВУП "Суродзічы", УНП 190 786 828

МГД ААТ "Белінвестбанк", вул. Калектарная, 11, Менск, код 764

Рахунак ат-
рымальніка **3012 206 280 014**

Асабовы
рахунак

(прозвішча, імя, імя па бацьку, адрас)

Від аплаты Дата
За газету "Наша Ніва"

Агулам

ПВУП "Суродзічы", УНП 190 786 828

МГД ААТ "Белінвестбанк", вул. Калектарная, 11, Менск, код 764

Рахунак ат-
рымальніка **3012 206 280 014**

Асабовы
рахунак

(прозвішча, імя, імя па бацьку, адрас)

Від аплаты Дата
За газету "Наша Ніва"

Агулам

КАЛІ Б...

...супрацоўнікі МУС
сапраўды змагаліся
з пагрозай
аранжавай
рэвалюцыі.

— Таварыш Навумай! Затрыманы падазроны іншаземец, які хацеў
разбіць намёт на плошчы. І імя ў яго нейкая грузінскае — Кадафі...

З доўгімі насамі — харошыя і святыя людзі

Тацяна Барысік. Запісы.

* * *

Дзьве замужнія жанчыны ablaiava-
юць незамужнюю каляжанку па працы.

— Гэтая Галя жывіця ная знаеў! Ей
бы мужыка і двух сыноў алькаголікай.

— Хапіла б і мужыка.

— Не, алькаголік далёжон быць аба-
зацельна!

* * *

Няма сёлета ягад у лесе. Няма,
што ты зробіш... — жаліца адна су-
седка другой, цягнучы зь лесу вядро
чарніцаў.

— Веря, чаго гэта ты ката свайго
задушыла ды на драбіны падвесіла?

— А вось дакажу, што ня ён у сусед-
зяў куранят крадзе.

— У вашай дзярэёніі ва ўсіх насы
доўгія.

— З доўгімі насамі — гэта ўсе харо-
шыя і святыя людзі.

— Скуль ты гэта ўзяла?

— А ты на абразы паглядзі. Ці
бачыў ты, каб у каторага святога нос
бульбіна быў?

ПРЫВАТНЫЯ АБВЕСТКІ

ТЭРМІНОВА ПАТРЭБНАЯ ДАПАМОГА

Малады беларускомуны пастар царквы «Боскі дар» Юрэв
Смірноў знаходзіцца ў коме ў сталічным шпиталі № 5 з суботы
25.10.2008. Прывзначана лячэнне не дапамагае. Вельмі патрэбная
наглобуная патрэбнасць дапамога, бо можа спатрэбіцца транспар-
тація хворага заможку. Кантакты із телефоном: (029) 563-60-59

БЕЛАРУСКАЕ ВЯСЕЛЬLE

Правядзем беларускае віслелье з элемэнтамі традыцыйнага а-
браду, народнімі танцамі і дудой. Т.: (029) 704-00-18

ДОМ

Прадам дом у в.Руднікі Карэліцкага раёну. За 10 км — возера

Свіязь: Кошт 3000 у. Т.: (029) 583-37-40

ВЯЛІЛЕНЧАЕ МАСТАЦТВА

Урокі выяўленчага мастацтва. Рыхтую да паступлення ў ма-
сташкую вучэльню, каледж. Т.: 306-33-17, (029) 551-32-36

СЯБРОЎСКІЯ ПАДАРОЖЖЫ

Запрашаем у падарожжа 23 лістапада (нядзеля) па мар-
шруце: Менск—Беніца—Крэва—Баруны—Гальшаны—
Вішнева—Дзясятнікі—Валожын—Менск. 28 лістапада — I
сінегня: Лівоў—Лук—Уладзімер—Валынскі—Зімэ. Т.:
(029) 622-57-20, (029) 509-12-16, (029) 110-19-28;
Zmikas1@utb.by

«НН» СТО ГАДОЎ З ВАМІ

У Думе і калі Думы. Дэпутат Мерзялюкоў (мужык
Вяцкай г., трудавік) сказаў: рабочы народ чакае не Указу,
а зямлі. Зямля павінна належаць да таго, хто на ёй пра-
цуе. А ў нас я раз навыварат: хто працуе, той ня мае
землі, а хто мае зямлю, той калі яе не працуе. Нам ка-
жуць сяліца на хутары; але мы цяпер жывем вёскай,
і вчыліша нам не даюць, а ці ж на кожны хутар дадуць
на школе? Пан Кузайкоў (правы мужык) пацішае мужы-
коў, а сам скупляе зямлю ад мужыкоў.

Дэпутат Кузайкоў на гэта атказаў, што лепш купляць
землю, а ня фуругу за 200 р., як купіў Мерзялюкоў, каторы
нават больш падобны да мясыніка, як да хлебароба, бо
пуза завеў.

«НН». №23 ад 20 лістапада 1908

Наша Ніва

незалежная газэта

заснаваная ў 1906, адноўленая ў 1991

галоўны рэдактары «Нашай Нівы»:

3.Вольскі (1906), А.Уласаў (1906—1914),

Янка Купала (1914—1915), А.Лукевіч—

У.Знамяроўскі (1920), С.Дубавец (1991—2000).

сакратары рэдакцыі шаф-рэдактар Андрэй Дынько

галоўны рэдактар Андрэй Скурко

мастакі рэдактар Сяргей Харэўскі

заснавальнік Місцівы фонд выдання

газеты «Наша Ніва»

выдавец Прыватнае прадпрыемства

«Суродзічы»

АДРАС ДЛЯ ДОПІСАў:

220050, Менск, а/c 537

Tel/fax: (017) 284-73-29, 8-029-613-32-32,

8-029-707-73-29.

E-mail: nn@nn.by

On-line: www.nn.by

© НАША НІВА. Спасылка на «Нашу Ніву» абавязковая. 12 палос фарматам

A2, 6 друк. арк. Друкія РУП «Выдавецтва беларускі Дом друку». Менск, пр.

Ф. Скарыны, 79. Рэдакцыя не ніксе адказнасць за зъвесткі ракляльных абелістак.

Кошт свабодны. Пасведчанне абрэгістрацыі перыядычнага выдання №581

ад 14 сакавіка 2007 г. выдаражнае Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Бела-

русь. Юрыйднын адрас: 220101, г. Менск, пр. Ракасоўскага, 102-71. Р/р

30/1220628014 у МГД ААТ «белінвестбанку», Менск, код 764.

Наклад 2239. Газэта выдаеца 48 разоў на год.

Замова № 6155. Радакцыйны адрас: Ракасоўскага, 102-71.

Радакцыйны адрас: Ракасоўскага, 102-71.